Slovenski VESTNIK

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 7 šilingov
mesečna naročnina 25 šilingov
celoletna naročnina 250 šilingov
P. b. b.

LETNIK XXXIX. CELOVEC, PETEK, 19. OKTOBER 1984 ŠTEV. 42 (2197)

Strokovnjaki celovške univerze za izboljšanje dvojezičnega šolstva

Premiki zadnjih dni kažejo, da koroške in avstrijske politične stranke vprašanja šolstva na narodnostno mešanem ozemlju ne bodo mogle rešiti „na naglo" v smislu zahtev nemškonacionalističnih sil. V tej povezavi je potekala tudi dunajska tiskovna konferenca, ki jo je prejšnji teden priredila skupina znanstvenikov celovške univerze. Strokovnjaki so zahtevali vsestranske ukrepe za izboljšanje dvojezičnega šolstva in zavrnili vse spremembe, ki bi poslabšale položaj slovenščine v šolstvu. Tako je bila ta tiskovna konferenca koristen prispevek k vsebinski razpravi o dvojezičnem šolstvu na Koroškem in tudi prispevek k objektivni informaciji javnosti o manjšinskem vprašanju.

Pogovor z novinarji je sklicala delovna skupina za narodnostna vprašanja, ki že nekaj let deluje na celovški univerzi in združuje okoli 25 univerzitetnih profesorjev, docentov in asistentov. Na dunajski konferenci so jo zastopali univ. prof. dr. Peter Gstettner, univ. doc. dr. Manfred Moser, univ. asis. mag. Valentin Sima in univ. asis. dr. Vladimir Wakounig.

Uvodoma je Moser dejal, da je dvojezičen pouk prednost in vrednota, ki je dvojezična Koroška ne sme zapraviti. Delitev šole v smislu zahtev Heimatdiensta in svobodnjaške stranke in tudi rešitev po vzorcu takoimenovanega kompromisnega modela je označil kot usoden korak, ki bi vodil v nekaj desetletjih v popolno asimilacijo koroških Slovencev. „Dvojezičnost je človeška in pedagoška dragocenost. Na Koroškem imamo možnost, da se v otroških letih takorekoč zastonj naučimo drugega jezika. Kdor to možnost hoče ukiniti ali zmanjšati, tisti izvaja nasilje," je poudaril Moser.

„Vsebina zahtev koroškega Heimatdiensta popolnoma nasprotuje načelom avstrijskega šolstva," je podčrtal Gstettner in obžaloval, da v javnih razpravah in izjavah politikov o manjšinskem šolstvu na Koroškem pedagoški argumenti do sedaj niso igrali posebne vloge. Heimatdienstu je v šolski diskusiji odrekal strokovno pristojnost in tudi odklonil njegovo sodelovanje pri pogajanjih o manjšinskem šolstvu. Zahteval je, da celovško univerzo vključijo v razgovore. Gstettner je predstavil okviren koncept za naslednja leta, ki naj bi prinesel notranjo reformo dvojezičnega šolstva. Predlagal je ustanovitev posebne stalne strokovne skupine, kjer bi sodelovali znanstveniki, dvojezični učitelji, šolske oblasti in politiki. Kot nujnost je označil ustanovitev delovnih skupin, ki bi pripravljale učila za dvojezični pouk in bile tudi sredstvo za dopolnilno izobraževanje učiteljev na dvojezičnih šolah. Posebej se je zavzel za izvedbo znanstvenih raziskav iz področja manjšinskega šolstva in dvojezičnosti. Priporočal je, da bi se v prihodnjih šolskih letih izvedli razni šolski poizkusi za izboljšanje dvojezičnega pouka. Ugotovil pa je tudi, da je treba izboljšati politično vzdušje za manjšino in prdelagal, da naj bi dvojezičnost gojile zasebne in javne ustanove in organizacije, ki delujejo na južnem Koroškem.

Wakounig je poudaril, da daje dvojezičen pouk otrokom nedvomno več znanja, predvsem pa tudi boljše človeške osnove in kvalifikacije za sožitje obeh narodov na Koroškem. Prikazal je, kako poteka dvojezičen pouk, pri čemer pa ni zamolčal, da je za ta pouk na razpolago premalo učbenikov.

Sima je opozoril, da je Heimatdienst izvedel svojo ljudsko zahtevo proti skupni šoli prav v času, ko je na kulturnem in šolskem področju prišlo do vidnih pozitivnih premikov. Ocenil je, da Heimatdienstu ni bilo prav, da je prišlo do skupnih prireditev slovenskih in nemških kulturnih skupin; motilo ga je tudi, da so prijave k dvojezičnemu pouku v zadnjih letih procentualno rasle; enako mu ni bilo po volji, da je vedno več učiteljev s kvalifikacijo za dvojezično poučevanje slovenščino tudi upoštevalo in uporabljalo enakovredno z nemščino. „Heimatdienst razpihovanje narodnostne mržnje uporablja kot sredstvo asimilacije," je dejal Sima, ko je govoril o vzdušju, ki ga je ustvarila ljudska zahteva za ločitev šol na južnem Koroškem.

S tiskovno konferenco je delovna skupina hotela opozoriti, da bi bil obstoj slovenske manjšine na Koroškem močno ogrožen, če bi šel razvoj v smeri, ki jo zahtevajo nemškonacionalistične sile. Upamo, da bodo pristojni dejavniki v deželi in državi upoštevali argumente izkušenih strokovnjakov, ki sta jim pri srcu demokratičen razvoj na Koroškem in enakopravnost manjšine.

V obrambo pred nadaljnjimi napadi na naše pravice!

Na področju dvojezičnega šolstva grozi novo poslabšanje, torej nadaljnje zoževanje in odvzemanje naših narodnostnih in človečanskih pravic.

Tega ne smemo dopustiti. Z vsemi močmi se moramo postaviti v obrambo pred napadi na naše pravice – preprečiti moramo vsakršno negativno spremembo manjšinskega šolstva!

Zato vsi na

ZBOROVANJE

zaupnikov in odbornikov obeh osrednjih organizacij koroških Slovencev

V PETEK 26. OKTOBRA (DRŽAVNI PRAZNIK)
OB 19.30 URI V DVORANI SEJEMSKE HALE 5
NA CELOVŠKEM RAZSTAVIŠČU (St.-Ruprechter-Straße)

Ocenili bomo položaj po referendumu in deželnozborskih volitvah s posebnim ozirom na dvojezično šolstvo. Na sporedu bodo govori, diskusija in kulturni nastopi.

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem

Narodni svet koroških Slovencev

Novembra na Dunaju pogajanja o koroškem manjšinskem šolstvu

Na prvih povolilnih razgovorih koroških deželnozborskih strank (obširneje poročamo na 2. strani – op. ured.) sta se SPÖ in ÖVP sporazumeli, da se bodo meseca novembra na Dunaju začela medstrankarska pogajanja o koroškem manjšinskem šolstvu. Svobodnjaško stranko sta SPÖ in ÖVP o svojem dogovoru le obvestili in jo s tem očitno „kaznovali", ker je s svojim zadržanjem pri KHD-jevskem referendumu in zlasti s svojim lastnim zakonskim predlogom za spremembo manjšinskošolske zakonodaje kršila tozadevni trostrankarski pakt.

Za omenjena pogajanja nameravajo zaprositi pravne fakultete univerz na Dunaju, v Gradcu, Salzburgu in Innsbrucku za strokovna mnenja, s katerimi bi razčistili vprašanje, kako naj obravnavajo KHD-jevski referendum o manjšinskem šolstvu. Pri tem naj bi razjasnili tudi vprašanja pristojnosti. Prav tako naj bi se strokovnjaki bavili s problematiko soglasnosti z ustavo in z državno pogodbo, s čimer se bosta podrobno ukvarjali tudi deželna in zvezna ustavna služba.

V prvem stališču k tej napovedi je poslovodeči tajnik ZSO dr. Marjan Sturm dejal, da je sicer treba pozdraviti odločitev strank, da si za „dokončno rešitev" manjšinskošolskega vprašanja oskrbijo mnenja pravnih izvedencev, vendar je nerazumljivo, zakaj stranke ustreznega naročila niso dale tudi strokovnjakom za izobraževalne vede in pedagogom. Ravno univerza za izobraževalne vede v Celovcu (pa tudi drugi ustrezni inštituti na avstrijskih univerzah) bi bila za to naravnost poklicana tako po svoji usmeritvi kakor tudi po svoji geografski in znanstveni pristojnosti.

Sicer pa je tajnik ZSO v zvezi z referendumom opozoril, da je bila že v osnutku manjšinske listine evropskega parlamenta v Straßburgu ljudska zahteva večine proti manjšini odločno zavrnjena kot nedemokratična; poleg tega referendum KHD nasprotuje tudi besedi in duhu člena 7 avstrijske državne pogodbe. „Zato bi deželne stranke ravnale prav," je dejal Sturm, „če bi vprašanja manjšinskega šolstva reševale ločeno od dnevnopolitičnih in volilnotaktičnih preudarkov, v soglasju z izobraževalno-znanstvenimi in pedagoškimi dosežki avstrijske in mednarodne znanosti, zlasti pa v smislu določil državne pogodbe."

PREBERITE

na strani

2 Vse govori v prid dvojezični šoli
2 Čudna pota avstrijskega sodstva
3 Celjski „Amadeus" v Celovcu
4 Slovo od Foltija Hartmana
5 Gradiščanski „BRUJI" pridejo v soboto v Št. Primož
8 Jugoslovanska mladina obsoja germanizacijo koroških Slovencev

Zborovanje na državni praznik naj bo izraz naše življenjske volje

Po ljudski zahtevi KHD za spremembo dvojezičnega šolstva na južnem Koroškem in po izidu deželnozborskih volitev se nam jasneje kažejo obrisi bodočega političnega razvoja v narodnostnem in zlasti v šolskem vprašanju.

Medtem ko so bile tozadevne pozicije svobodnjakov že od vsega začetka znane, je zdaj tudi v koroški ljudski stranki prišlo do določenih sprememb ne samo v tem, da so funkcionarji te stranke predvsem na južnem Koroškem vidno in vehementno podprli ljudsko zahtevo KHD, temveč tudi v tem, da je strankino vodstvo že izdelalo predlog za spremembo, ki se ne razlikuje bistveno od KHD-jevskih zahtev.

Pri socialistih doslej sicer niso znani kakšni konkretni predlogi za spremembo dvojezičnega šolstva, toda že dejstvo, da poudarjajo potrebo kompromisa, ki naj bi zadovoljil vse strani, ne obeta dosti upov, da v zadnji konsekvenci ne bi tudi socialisti pristali na spremembo v škodo slovenske narodne skupnosti na Koroškem. V to smer vsekakor kažejo tudi izkušnje iz petdesetih in iz sedemdesetih let.

Kako torej naprej v šolskem vprašanju?

Stranke pripravljajo na tem področju kompromis ali trostrankarski sporazum, ki bi gotovo bil v škodo slovenske narodne skupnosti. Kajti „kompromis", kakor ga stranke trenutno ventilirajo, bi pomenil reševanje na podlagi rasističnih in šovinističnih zahtev nemškonacionalističnih sil. Tak kompromis pa bi odprl vrata postopni legalizaciji apartheidske politike. Nemškonacionalistične sile bi v tem primeru ponovno slavile zmago, ki bi jih le še opogumila za nadaljnje napade na preostale (minimalne) narodnostne pravice koroških Slovencev. Nujna posledica bi bil permanentni, zaostreni narodnostni boj in o kakšni pomiritvi na Koroškem v tem primeru ne bi mogli govoriti.

Ta politična ozadja so spoznali tudi vsi tisti iz nemškogovorečega demokratičnega tabora, ki so se v zadnjih tednih in mesecih jasno in javno izrekli proti ločevanju otrok po jezikovni pripadnosti. V mislih imam predstavnike koroških mladinskih organizacij, predstavnike celovške in drugih univerz in sploh vse, ki so se v deželi, v avstrijskem okviru in v mednarodni javnosti ogorčeno izjavili proti zahtevam nemškonacionalističnih sil na Koroškem. Lahko ugotovimo, da je ljudska zahteva KHD in Haiderja ponovno opozorila avstrijsko in mednarodno javnost na nerešeno manjšinsko vprašanje v Avstriji. Tako je bila npr. pred nekaj tedni na Koroškem mednarodna delegacija strokovnjakov, ki so študirali dvojezično šolstvo in bodo o svojih ugotovitvah obširno poročali mednarodni javnosti. Na Koroškem obstajata dva komiteja, kjer sodelujejo nemškogovoreči sodeželani v prid ohranitve oz. izboljšanja dvojezične šole. Nikakor ni naključje, da sodelujejo v teh komitejih tudi strokovnjaki s celovške univerze, ki iz političnih, predvsem pa iz pedagoško-strokovnih vidikov odklanjajo rasistične zahteve nemških nacionalistov. Prav v zadnjih dneh je bilo v Celovcu tudi srečanje predstavnikov demokratičnih organizacij in skupin iz cele Avstrije, ki si prizadevajo, da bi ponovno v vseavstrijskem okviru poživili solidarnostno gibanje za pravice koroških Slovencev.

Če torej gledamo našo šolsko problematiko iz tega vidika, potem postane jasno, da imamo koroški Slovenci v novih zarodkih solidarnostnega gibanja ter v mednarodni javnosti politične rezerve, ki gotovo vplivajo na to, da manevrski prostor koroških strank ni več tako velik, kot je bil še v sedemdesetih letih. In če je bilo naše politično delo v zadnjih mesecih osredotočeno na informativno-obveščevalno dejavnost, potem je zahteva sedanjega trenutka, da sicer nadaljujemo z informiranjem in osveščanjem, toda hkrati je potrebno, da z manifestativnimi akcijami jasno izpovemo našo življenjsko voljo in zahtevo po ohranitvi in izboljšanju dvojezičnega šolstva.

Torej tudi iz vidika krepitve solidarnostnega gibanja v Avstriji se nam zdi potrebno, da s svojimi akcijami prispevamo k temu, da bo naša problematika še bolj prisotna v avstrijski politični vsakdanjosti. V takih političnih okoliščinah nam bo gotovo uspelo, da bomo v sodelovanju z nemškogovorečimi sodeželani odbili napade nemškonacionalističnih sil.

Zato pripravljata obe osrdenji organizaciji koroških Slovencev ZSO in NSKS za državni praznik 26. oktobra protestno zborovanje kot demonstracijo naše življenjske volje in naše odločnosti, da sprememb na področju dvojezičnega šolstva v našo škodo ne bomo sprejeli.

dr. Marjan Sturm
poslovodeči tajnik ZSO

Vse govori v prid dvojezični šoli

● Sodobno družboslovje že dolga leta nima več dvomov o prednostih zgodnjega učenja dveh jezikov. Odkar je ob koncu šestdesetih let **angleški znanstvenik John B. Carroll** s temeljitimi raziskavami dokazal, da je dvojezičnost velika prednost, je to za sodobno družboslovje v zadostni meri razjasnjeno. Carroll je prišel zlasti do zaključka, da vpliva dvojezično šolstvo pozitivno na pripravljenost otrok, učiti se tujih jezikov; če je to zanimanje zbujeno, je korak k učenju nadaljnjih jezikov še lažji.

● Do zoževanja dvojezičnega pouka na Koroškem je treba izraziti najmočnejše pomisleke, je poudarila **fakulteta za osnovne in integrativne znanstvene vede na dunajski univerzi** v posebni študiji, ki jo je pripravila v zvezi s prizadevanji za „spremembo" manjšinskega šolstva na Koroškem. „Socialno-psihološki, vzgojno-znanstveni in politično-znanstveni preudarki govorijo za ohranitev, če ne celo za razširitev skupne vzgoje nemško- in slovenskogovorečih otrok," je dalje rečeno v omenjenem znanstvenem stališču.

● Sedanja skupna vzgoja otrok mora ostati, ker se je že v šoli treba učiti sožitja brez napetosti in nezaupanja, je na binkoštnem manjšinskem seminarju v Neumarktu dejal **predsednik koroškega deželnega šolskega sveta Karl Kircher.** Sicer pa vzgoja k strpnosti ter ohranitev in utrjevanje notranjega miru ne smejo biti naloga samo manjšinske šole, je dalje naglasil predsednik Kircher, marveč zadovoljstvo narodne manjšine v veliki meri zavisi od pozitivnega mišljenja, ki ga oblikuje dialektika okolja. „V ta proces pa je vključena tudi šola in torej lahko marsikaj prispeva k razumevanju in sporazumevanju med ljudmi. Zato je treba tudi v bodoče ohraniti sedanjo dvojezično šolo ter jo zavarovati pred vsemi napadi."

● „Delegacija je prišla do zaključka, da jemljejo šolsko vprašanje kot povod za neresnično, Slovencem sovražno propagando z jasnimi rasističnimi podtoni," je ugotovila **mednarodna skupina strokovnjakov iz Švice, Nemčije in Finske,** ki je pred nedavnim obiskala Koroško in se podrobno seznanila s trenutno problematiko tukajšnjega manjšinskega šolstva. „Vpričo akutne nevarnosti postopnega uvajanja politike apartheida poudarja delegacija pomembnost mednarodne pozornosti," je bilo dalje rečeno v tiskovni izjavi omenjene skupine strokovnjakov. Le-ti so prišli do zaključka da zahtev nemškonacionalnih krogov po ločevanju slovensko- in nemškogovorečih učencev in učiteljev tudi didaktično in pedagoško ni mogoče utemeljiti, „toliko bolj je treba izgraditi in izboljšati veljavni dvojezični model".

● Vprašanja manjšinske zaščite ne morejo biti podvržena večinskim odločitvam, je kot načelno stališče poudaril novi **minister za pouk Moritz,** ko je v pogovoru z novinarji odgovarjal na vprašanja v zvezi z zahtevami po spremembi dvojezičnega šolstva na južnem Koroškem. Menil je, da bo tozadevni referendum KHD sicer obravnavan, „toda do poslabšanja pravic manjšine ne sme priti, kajti plebiscitarni akti, naj dosežejo še tako široko podporo, ne morejo služiti za poslabšanje manjšinskih pravic." Glede dvojezičnosti pa je dejal, da je le-ta tako velikega pomena, da je ne gre spreminjati ali zoževati.

● Z ločitvijo slovenskih in nemškogovorečih učencev bi nemškogovorečim otrokom odvzeli pravico in možnost naučiti se drugi deželni jezik, so ugotovili na **mladinskem seminarju Federalistične unije evropskih narodnih skupin,** ki je bil v Knivsbergu na Danskem in so se ga udeležili predstavniki 11 narodnih skupnosti. Opozorili so, da v Avstriji velja načelo skupne vzgoje, na Koroškem pa bi to načelo prekršili glede skupne vzgoje slovensko in nemško govorečih otrok. Po navedbi argumentov, da bi uveljavitev takih ukrepov pomenila izolacijo in ogrožanje manjšine ter zmanjšanje dvojezičnega področja, se je mladinska komisija FUENS zavzela za ponovno uvedbo dvojezičnega pouka na dvojezičnem področju Koroške, kot so ga prakticirali v letih 1946 do 1958.

● Ob prvih poskusih nemških nacionalistov, da bi odstranili leta 1945 uzakonjeno dvojezično šolo, je uradna **Kärntner Landeszeitung** dne 18. 12. 1953 med drugim zapisala: „In Kärnten wollte man nirgends zwei verschiedene Schulen nebeneinander haben, sondern man entschloß sich, die Kinder im zweisprachigen Gebiet beide Landessprachen lernen zu lassen, ohne Rücksicht auf die Nationalität, zu der sich die Eltern bekennen. Überall dort, wo die Lehrer am Platze sind und von Seiten des Elternhauses der Erlernung der zweiten Sprache kein Widerstand entgegengesetzt wird, sind die Ergebnisse der zweisprachigen Schule erfreulich."

● Sedaj obstoječa skupna obvezna šola trenutno ustreza različnim zahtevam, ki se ji postavljajo, je v svojem stališču naglasil **kolegij univerze za izobraževalne vede v Celovcu.** Morebitne spremembe oz. izboljšave pa je treba obravnavati predvsem s pedagoško-vzgojno-znanstvene plati, brez političnega pritiska, medtem ko mora biti na politični ravni v ospredju ohranitev manjšine. Kolegij je zato pozval koroške deželne in pristojne zvezne politike, naj ne sprejmejo prenagljenih sklepov, ki bi manjšino ogrožali v njenem obstoju. Obenem pa je izrazil pripravljenost univerze, da prispeva k stvarnemu obravnavanju dvojezičnega šolstva.

Zaostritev med strankami
zaradi delitve volilnih sadov

Novi deželni zbor, ki je bil izvoljen na volitvah 30. septembra, se bo 30. oktobra sestal na prvem zasedanju, kjer se bo predstavila tudi „nova" deželna vlada. Do tedaj pa bodo morali še zgladiti politične valove, ki so jih razburkali medstrankarski razgovori o morebitni novi razdelitvi referatov v vladi. Posebno v odnosu med socialisti in svobodnjaki je prišlo namreč do precejšnje napetosti, ki je segla na zvezno raven, kjer pa je FPÖ verjetno dosti več do tega, da obvaurje koalicijo s SPÖ, kakor da bi Haiderju na ljubo tvegala poslabšanje svojega položaja na Ballhausplatzu.

Že od nekdaj bolj ali manj „napeto ozračje" med Wagnerjem in Haiderjem, ki se je zaradi izida volitev le še poslabšalo, je doživelo prejšnji teden „popolno oblačitev", ko je Wagner po prvem krogu medstrankarskih pogajanj napovedal možnost zamenjave referatov med Haiderjem in Knaflom: da bi Haider moral odstopiti Knaflu pristojnosti za obrt in tujski promet ter od njega prevzeti referat, ki je pristojen za gradnjo cest. Wagner argumentira, da je turizem v času Haiderjeve pristojnosti utrpel občutno nazadovanje; Haider in njegova stranka pa v taki zamenjavi vidita potvorbo volje volilcev, češ, da je volilno zmago FPÖ treba pripisati predvsem uspešnosti Haiderja kot referenta za turizem (torej ne več toliko nacionalistični politiki, kot je bilo to doslej slišati iz teh krogov?).

Morda se v tej preusmeritvi v poudarjanju Haiderjevih zaslug le že zrcali določen vpliv zvezne FPÖ, ki se vidno trudi, da bi vsaj malo zavrnila zagon svojih koroških pristašev, ki so se v prvem trenutku po volitvah stopnjevali v pravo nacionalistično evforijo. Vzrokov za to ima Steger nedvomno dovolj. Po eni strani se mora truditi, da se tako notranje- kot zunanjepolitično profilira kot vladna stranka, pri čemer ji pretiran nacionalizem ne nazadnje tudi v manjšinski politiki gotovo ne bi koristil. Na drugi strani pa ravno v Wagnerjevih poskusih, da bi Haiderju prirezal greben, vidijo nevarnost, da bi se SPÖ pri izbiranju koalicijskega partnerja lepega dne utegnila tudi na zvezni ravni preusmeriti od FPÖ k ÖVP.

V dunajski centrali FPÖ ne sledijo Haiderjevi „koroški poti"

„Nemške besede za nemške Nemce" je bilo slišati v Salzburgu, kjer se je svobodnjaški oporečnik Scrinzi minulo nedeljo predstavil s svojo „Nationalno-svobodnjaško akcijo", ki jo napoveduje kot novo stranko, ker se mu FPÖ s predsednikom Stegerjem na čelu zdi premalo nacionalna oziroma preveč liberalna. Že uvodna minuta spomina za dva na dosmrtno ječo obsojena nacistična vojna zločinca Hessa in Rederja je bila dovolj zgovorna za duhovno usmerjenost teh krogov, ki jo je navzočnost Burgerja in številnih pristašev njegove NDP le še potrjevala.

V tem krogu seveda nikakor ni presenetilo prerokovanje skorajšnjega popolnega propada sedanje FPÖ, če se ne bo pravočasno ločila od Stegerja in ubrala edino pravilno pot, kakor jo je pokazal Haider — „koroško pot". Kot nedvoumno opozorilo (morda tudi že kot grožnja) v tej smeri naj bi sedanje vodstvo svobodnjaške stranke razumelo Scrinzijevo napoved, da bo s svojo stranko nastopil pri prihodnjih državnozborskih volitvah. Vendar se osebno ne namerava več vrniti v aktivno politiko, marveč hoče to prepustiti mlajšim morda je prav Haidera izbral za svojega naslednika, če se le-ta s svojo „koroško smerjo" le ne bi dovolj uspešno uveljavil na zvezni ravni FPÖ.

V dunajski centrali svobodnjaške stranke namreč dejansko ne gre vse tako, kakor je Haider že od nekdaj želel in zlasti pričakoval po nedavnih deželnozborskih volitvah na Koroškem. Njegove zahteve po večjem upoštevanju „koroške poti", kjer naj bi manjšinsko vprašanje igralo posebno vlogo, doslej niso imele zadovoljivega odmeva. Nasprotno je bilo slišati svarila, da se je treba ozirati na državnopolitične interese. Predsednik kluba FPÖ-jevskih poslancev in starosta aktivnih svobodnjaških politikov Friedrich Peter pa se je sploh jasno izrekel proti temu, da bi na podlagi KHD-jevskega referenduma, v katerega se je z vsemi močmi vpregla koroška FPÖ s Haiderjem na čelu, prišlo do spremembe manjšinskega šolstva. In v Petrovem opozorilu na trostrankarski dogovor, ki terja sporazumno reševanje manjšinskega vprašanja, gotovo ne bo težko odkriti kritike na račun Haiderjeve sebične politike, ki jo skuša uveljaviti brez vsakega ozira na to, ali je to stranki kot celoti v korist ali v škodo.

Škof odgovarja
na pismo izseljencev

Na pismo, ki ga je poslala Zveza slovenskih izseljencev škofu dr. Kapellariju v zvezi z njegovim aktivnim sodelovanjem na prireditvi na Ulrichsbergu, je škof izseljencem odgovoril, da se lahko vživi v njihove pomisleke. Zakaj se je prireditve kljub temu udeležil, je povedal v pismu, ki ga je poslal Katoliški mladini. Svoje stališče pa je obrazložil tudi v pisanju uredništvu Slovenskega vestnika (ker je bilo pismo Zveze slovenskih izseljencev objavljeno v našem listu – op. ured.), kjer „v premislek" pravi sledeče:

Velikokrat sem izkazal svojo solidarnost v zadevah koroških Slovencev in sicer v okviru in duhu, ki ga določa škofijska sinoda 1972. Zato sem npr. daroval mašo za slovenske žrtve nacizma in vodil bogoslužja v dvojezičnih farah na 10. oktobra in povabil na romanje treh dežel h Gospe Sveti, ki sem ga tudi vodil. Vsekakor pa nisem bil pripravljen zavzeti stališča k dnevnim političnim vprašanjem. Zato so namreč po 2. vat. cerkvenem zboru odgovorni laiki, ki se javljajo k besedi tudi na Koroškem.

Vabilo na Ulrichsberg sem sprejel v prepričanju, da tam ne bodo ustvarjali protislovenskega razpoloženja in ne bodo slavili vojne. Garancija za to je med drugim bila dolga vrsta dosedanjih govornikov, med njimi tudi prejšnji zvezni kancler Josef Klaus.

Če se je ob robu proslav na Ulrichsbergu vendar tu pa tam javljal drugačen duh, potem vendar to ne gre na račun celotne prireditve, ker je ta odprt forum. Kot škof za vse katoliške Korošce se pod temi pogoji čutim dolžnega, da sprejmem vabilo na spominsko prireditev umrlim, ki se je udeleži tisoče ljudi in se zanašam na razumevanje vseh ljudi, ki jim je pospeševanje demokracije in miru skupna zadeva.

Dr. Egon Kapellari
škof

Politično spričevalo Jörga Haiderja

Pa „triumfalni volilni zmagi koroške FPÖ je zahodnonemški list „Deutscher Anzeiger", za katerega usmeritev je značilno, da dela reklamo za zloglasno „National-Zeitung", Haiderju izstavil naslednje spričevalo:

„... Damit hat Dr. Haider, der in der Kärntner Landesregierung als Landesrat (Minister) das wichtige Fremdenverkehrsressort innehat, ein weiteres Mal gezeigt, daß sein an den Lebensinteressen der deutschen Kärntner ausgerichteter Kurs vom Wähler hervorragend honoriert wird, während die FPÖ, wo sie den Spuren des linksliberalen Bundesvorsitzenden Dr. Steger folgt, von Niederlage zu Niederlage eilen muß. Es ist eben eine Unmöglichkeit, eine in hervorragenden Traditionen wie denen der einstigen Großdeutschen gewachsene Partei gänzlich umdrehen zu wollen und zur Nachreiterin einer fiktiven österreichischen Nation zu machen."

ČUDNA POTA AVSTRIJSKEGA SODSTVA

Avstriji je sicer uspelo v mednarodni javnosti ustvariti vtis, da je bil Beethoven Avstrijec, Hitler pa Nemec — da je torej v prvi vrsti kulturna država, ki z nacionalsocializmom nima nobene zveze, da tudi ni nobenih pojavov neonacizma, skratka, da je zgledna demokratična država. Toda kljub temu je Avstrija vedno spet konfrontirana tudi s pojavi, ki lepo zamišljeno konstrukcijo hudo motijo, da omenimo le zloglasni „Ortstafelsturm" na Koroškem, ali kandidaturo Burgerja pri predsedniških volitvah, ali nedavno manifestacijo za Južno Tirolsko v Innsbrucku. Naštevali bi lahko še in še takih pojavov, ki opozarjajo tudi sicer Avstriji naklonjeno mednarodno javnost, da le ni vse tako demokratično urejeno, kot bi lahko bilo, da se Avstrija le še ni povsem znebila pošasti preteklosti.

To izhaja tudi iz razsodbe avstrijskega sodišča v zgornjeavstrijskem Riedu, ki je pred nedavnim odločilo, da na rojstni hiši Hitlerja v kraju Braunau ne bodo smeli vzidati protinacistične plošče. V tem kraju namreč slej ko prej stoji rojstna hiša bivšega „führerja", ki je v zasebni lasti, njen najemnik pa je republika Avstrija. Hiša je pogosto cilj številnih romarjev rjave preteklosti (ali tudi bodočnosti); zlasti ob vsakoletnem rojstnem dnevu Adolfa Hitlerja se množijo pred hišo neljubi obiski, ki neredko končajo z dviganjem rok v nacistični pozdrav in s prepevanjem nacističnih pesmi. Večkrat je tam prišlo tudi že do fizičnih spopadov med antifašisti in neonacisti.

Da bi „spominski" značaj te hiše vsaj nekoliko popravili, so protifašistične organizacije že leta sem zahtevale, naj bi na hiši vzidali ploščo z napisom „Nikoli več fašizma — milijoni mrtvih za svobodo, mir in demokracijo svarijo". Uspeli so tako daleč, da se je z zadevo bavil občinski svet občine Braunau; ljudska stranka in svobodnjaki so upravičeno zahtevo odklonili, socialistična večina pa je ugodila zahtevam protifašističnih in mladinskih organizacij ter sklenila namestitev omenjene spominske plošče. Toda tedaj se je oglasila lastnica hiše (morda čaka „boljših" časov, ko bo hiša spet več vredna, seveda brez takega napisa), ki je najemniku, v tem primerju torej republiki Avstriji prepovedala namestitev plošče. Najemnik se je obrnil na sodišče in zahteval, naj razsodi, ali lastnica to lahko prepove — in sodišče je razsodilo v prid lastnici: rojstna hiša „führerja" ne sme biti „oskrunjena" s ploščo protifašistične vsebine. Proti tej razsodbi ni več možnosti priziva.

Avstrijski demokrati se vprašujejo, ali je to pravna praksa, ki se uveljavlja v času ministrovanja Ofnerja, ki se sam vedno znova ponosno priznava k „veliki nemški naciji"; ali pa pomeni neodvisnost sodnika le „neodvisnost" od demokratičnih in protifašističnih načel? Vsekakor vzroka dovolj za zaskrbljenost, če avstrijsko sodstvo hodi tako čudna pota . . .

fra-ter.

OB GOSTOVANJU SLG CELJE V CELOVCU:

Briljantna uprizoritev Shafferjevega Amadeusa

Kadar imamo v Celovcu v gosteh slovenski gledališki ansambel, je to vedno nekaj prazničnega. Nam Slovencem v zamejstvu utrjuje zavest, da pripadamo sicer majhnemu, a vendar kulturnemu narodu, ki po svoji mnogostranski kulturni produkciji ne zaostaja za velikimi. To posebno velja za odprtost napram drugim kulturam, saj je prav to ena izmed odlik manjših, da spremljajo kulturno dogajanje drugih, da jo prevedejo in, če gre za teater, zaigrajo v svojih gledališčih.

Slovensko ljudsko gledališče v Celju je v svoj repertoar sprejelo tudi delo angleškega dramatika Petra Shafferja, ki je prav s komadom Amadeus doživel svetovno slavo, saj le-tega uprizarjajo v vseh večjih kulturnih centrih od Pariza do New Yorka in od Dunaja do Beograda in od tam še v drugih slovenskih kulturnih centrih, in zakaj tudi ne v Celju? Tam so se dela lotili še s posebnim zanosom in odgovornostjo. Rezultat pa je bil brilijantna uprizoritev Amadeusa, ki je na slovenskih odrih in v slovenskem zamejstvu, preteklo nedeljo v celovškem Mestnem gledališču, očarala (tokrat že z 59. predstavo!) ljubitelje odrske umetnosti.

Lahko rečemo, da je ansambel Slovenskega ljudskega gledališča iz Celja v Celovec prišel z najboljšo igro, kar so jih slovenska gledališča uprizorila v zadnjih letih. V tem oziru je Slovenska prosvetna

Scena obupa Amadeusa in njegove žene Constanze

zveza kot gostitelj izbrala, če tako lahko rečemo, ansambel z odličnim komadom. O vsebini Schafferjevega Amadeusa smo mnogo pisali že pred gostovanjem SLG Celje v Celovcu, vendar na kratko ponovimo, kaj se je dogajalo na odru: Antonio Stalieri pripoveduje, kako je uničil genialnega skladatelja Mozarta, ker je v njem, zlasti njegovi božanski glasbi, videl svojega največjega nasprotnika, kako ga je s svojimi spletkami in vplivom kot kapelnik dunajskega cesarskega dvora pahnil v revščino, obup in nenazadnje v smrt. V retrospekciji nastopa Mozart, ki je genialni skladatelj, kot človek pa neodrasel otrok, ki se sicer zaveda veličine svoje glasbe, a ni kos kljubvati problemom življenja, še manj pa zlobnim nakanam Salierija. Slednji v Mozartovi glasbi spozna umetnost z božanskim navdihom. Zato se Salieri spopade tudi z bogom, kateremu očita zablodo, ker je nadarjenost poklonil tako nečimrni osebi, ne pa njemu, ki ima vse odlike, priznanega skladatelja in člana elitne družbe dunajskega cesarskega dvora.

Izpoved dramatika Shafferja je zasnovana na filozofsko psihološki ravni, vendar prikazana v preprostem, razumljivem jeziku. Prav to pa delu daje visoko umetniško raven, ki je dostopna in razumljiva za vsakogar. Vsako odrsko delo pa je mrtvo, če ne oživi na odru. To pa je spet druga plat odrske umetnosti, ki je povsem domena poustvarjalcev — interpretov napisanega besedila. Ansambel SLG Celje je v Mestnem gledališču v Celovcu pričaral na oder vse superlative gledališke umetnosti. Znal je pritegniti gledalca, da je pozorno sledil vsaki besedi in kretnji od začetka do konca predstave. Janez Bermež je v vlogi Salierja zbudil občudovanje že zaradi dolgega in zahtevnega besedila, ki ga je obvladal in podajal z neverjetno perfekcijo igre, ko se je v spomin zatopljenega starčka, vračal v leta svojih spletk in „uspehov", in se spet soočal z notranjim bojem o smislu oz. nesmislu dejanj, storjenih iz zavisti in častihlepja ko svoje življenje konča v tragikomičnem spopadu z bogom. Wolfganga Amadeusa Mozarta, glasbenega genija z vsemi odlikami in napakami je prepričljivo upodobil Zvone Agne, doživeto je prikazal življenje Mozarta, ki je kot otrok doživljal uspeh za uspehom, a se ne zna spopasti s stvarnostjo, da svet, ki ga obdaja, njegove glasbe ne razume oz. noče razumeti. Ob tem ga spremlja njegova žena Constanze Weber, temparamentna, muhasta in zapravljiva Dunajčanka, ki je Salierijevim spletkam dobrodošla figura. V njeni vlogi je nastopila Anica Kumrova, ki je zaključje tri-kotnik zahtevnih, a odlično podanih vlog. Tudi ostali igralci, ki so nastopali v stranskih, a nič manj pomembnih vlogah, so prispevali odlični izvedbi celotne drame, ki se dogaja v novembru 1823, v retrospekciji pa v desetletju 1781 do 1791.

Tu je seveda treba posebej omeniti mojstrski prevod Branka Gradišnika, ki je z le-tem slovenskemu kulturnemu prostoru omogočil predstavitev dela svetovne uspešnice Petra Shafferja. Za odrsko postavitev pa je pri Amadeusu bil odgovoren režiser Dušan Mlakar, ki je s tem dokazal, da se slovenska gledališka umetnost lahko spopada z deli svetovne literature. In to z uspehom, ki ga upoštevajo, (kot je ob gostovanju SLG pokazal odziv gledališke kritike avstrijskega časopisja) ter jo celo postavljajo za zgled, kako se tako delo da z enostavnimi, a učinkovitimi prijemi postaviti na oder. K tem so poleg režiserja še prispevali dramaturg Goran Schmidt, scenograf Meta Hočevar, kostumograf Alenka Bartl, lektor Nada Šumi in k glasbeni opremi Ilja Šurev, ki je komadu opremil posrečen izbor glasbe W. A. Mozarta.

Tako ob nedejskem gostovanju ansambla Slovenskega ljudskega gledališča iz Celja ni moč zabeležiti kritične vrstice. Zadovoljstvo in navdušenje je izpričalo tudi občinstvo. Žal pa moramo ob tem ugotoviti, da obisk predstave ni bil zadovoljiv. Res je, da so temu botrovale razne terminske kolizije in druge okoliščine, vendar bi priprave takega gostovanja morale biti bolj dolgoročne, že zaradi komada, saj bi naši publiki morali bolj učinkovito približati, za kaj v Shafferjevi drami Amadeus gre. Kajti vsi tisti, ki so obiskali predstavo, so obžalovali, da tako kvalitetnega komada ni videlo več ljudi. To nismo zapisali zaradi tega, da bi organizatorju gostovanja, Slovenski prosvetni zvezi očitali, da ni storila vsega, kar je bilo možno, ampak zato, ker je slovenskemu človeku treba večkrat posredovati dosežke slovenske gledališke umetnosti. Vemo, da to ni poceni, vendar bi v bodoče kazalo vložiti več truda v prizadevanje vključevanja gostovanj slovenskih gledališč iz matične Slovenije v programe uradne kulturne izmenjave med Koroško in Slovenijo. Koroški Slovenci imamo legitimno pravico, da se bori-mo za tako obliko kulturne izmenjave, imamo pravico do rednega gostovanja slovenskih gledališč na Koroškem. Enkratno gostovanje na leto je premalo, kajti človek se hitro odvadi hoditi v teater. To pa za nas koroške Slovence ni dobro. Zato mora biti to prizadevanje v prihodnje sestavni del programa naše kulturne centrale.

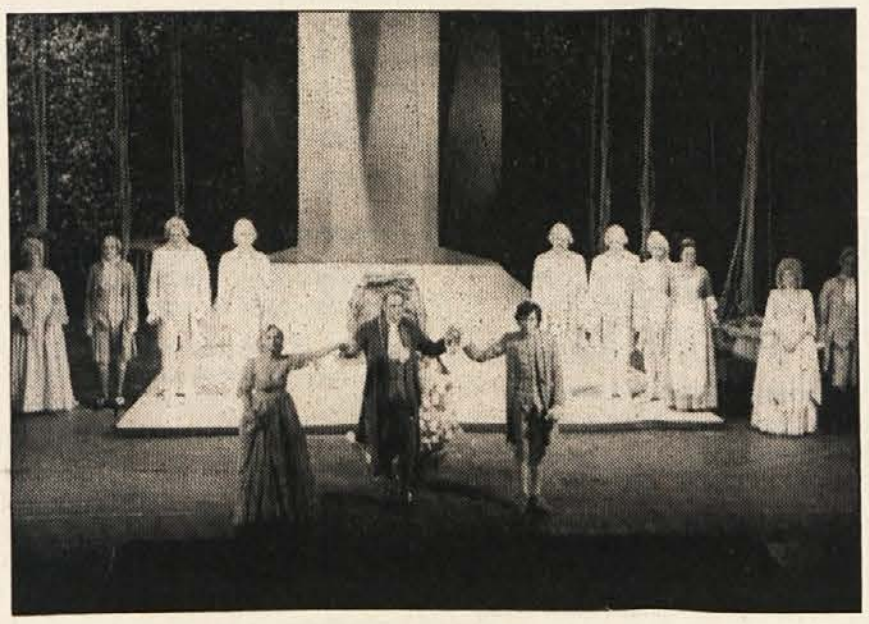

Ansambel SLG Celje po uspešni predstavi v celovškem Mestnem gledališču

AULA SLOVENICA

CELOVEC, PAULITSCHGASSE 5–7

vabi na otvoritev razstave

koroške panjske čelnice

v ponedeljek, dne 22. oktobra 1984 ob 19. uri.

Predmeti za razstavo so iz narodnopisne zbirke Slovenske prosvetne zveze in zasebne lastnine. Zbrali smo jih v Podjuni, Rožu in v Ziljski dolini. Razstava kaže poslikane panjske čelnice iz druge polovice 19. in iz prve četrtine 20. stoletja; pripravila sta jo SPZ v sodelovanju s čebelarskimi društvi iz Šmihela, Železne Kaple in Bilčovsa. Strokovno pomoč je nudil Etnografski muzej iz Ljubljane.

Razstava je odprta od 23. do 31. oktobra 1984, od ponedeljka do petka od 13. do 16. ure.

Češki pesnik J. Seifert dobitnik Nobelove nagrade

Češki pesnik Jaroslav Seifert je dobitnik letošnje Nobelove nagrade za književnost. To je sporočila švedska akademija, ki je pristojna za izbiro kandidata za to visoko priznanje. S tem je Jaroslav Seifert prvi češki književnik, kateremu so dodelili Nobelovo nagrado.

Pesnik Seifert je star 83 let in sodi med najboljše književnike na Češkem. V obrazložitvi švedske akademije je povedano, da je Seifert to visoko priznanje dobil za poezijo, ki „upodablja neukrotljiv duh in vsestranskost človeka". Seifert je prehodil pot od proletarske poezije prek melanholične poetičnosti k nerudovski preprostosti in neposrednemu izražanju čustev. Njegove povojne zbirke so imele močan vpliv na mlado generacijo.

Med številnimi čestitkami, ki jih nagrajenec sprejema z vseh koncev sveta, so tudi najvišji predstavniki čeških oblasti, ki s tem pesniku dajejo priznanje za njegov doprinos k razvoju češke književnosti.

Informacija o koroškem vprašanju

V organizaciji Mladinskega odbora SKGZ je v Trstu pretekli petek v tamošnji Gregorčičevi dvorani bila razprava na temo „Nemški nacionalizem: napad na dvojezično šolo na Koroškem." Za to priložnost so v Trst povabili predstavnike slovenskih organizacij na Koroškem, namreč Zveze slovenske mladine, Kluba slovenskih študentov na Dunaju in Slovenske prosvetne zveze.

O navedeni temi je najprej spregovoril tajnik SPZ dr. Janko Malle, ki je sprva kratko orisal zgodovino koroških Slovencev. Potem pa je bilo največ govora o nedavnem referendumu, ki ga je pred kratkim, ob podpori koroške svobodnjaške stranke, izvedel koroški Heimatdienst; slednji je s tem dosegel, da bodo o šolskem vprašanju razpravljali v koroškem deželnem zboru. S tem pa so naši predstavniki naše brate v Trstu informirali, nemške nacionalne sile pripravljajo naskok na dvojezične šole na Koroškem. To je na Koroškem privedlo do precejšnjega razburjenja in zaskrbljenosti, zlasti slovenske narodne skupnosti. Čeprav se predstavniki slovenskih organizacij zavedajo težkega položaja, bodo podvzeli vse, kar bi onemogočilo skrčenje dvojezičnega šolstva na minimum.

Predsednik Kluba slovenskih študentk in študentov na Dunaju Flori Wieser pa je udeležence predavanja seznanil o organiziranosti slovenskih študentov; razložil je, kako so izvedli akcijo o zbiranju podpisov, ki je bila zelo učinkovita za informiranje javnosti o položaju slovenske narodne skupnosti na Koroškem.

Radiše: Prijateljsko srečanje

„Zdravo", tako je zadonela v soboto, dne 6. oktobra 1984 na Radišah pesem v pozdrav članom Kluba koroških Slovencev v Ljubljani. Že poprej so klubaši obiskali Slovensko gimnazijo v Celovcu, Mladinski dom SŠD in Modestov dom.

Vse sodelujoče in navzoče je v imenu SPD „Radiše", SPZ in KKZ pozdravil domačin Ludvik Ogris in predvsem gostom iz Slovenije zaželel še nekaj prijetnih trenutkov v krogu koroških Slovencev, ki živijo v teh krajih. Tomaž Ogris pa je prikazal in predstavil v besedi in sliki Radiše in življenje njenih prebivalcev. Predstavil je tudi delovanje prosvetnega društva, ki v tem kraju skrbi za ohranitev slovenske besede in kulturno ustvarjanje že osemdeset let. Spored so s petjem olepšali moški in mešani pevski zbor SPD „Radiše" in Šentjernejski oktet. Prav posebno razveselili pa so družbo Veseli planšarji Janeza Ješinovca, ki so znani tudi na Koroškem.

Po kulturnem sporedu so se udeleženci tega prijateljskega srečanja tudi še lahko osebno spoznali in se pomenili o težavah koroških Slovencev tostran meje. Spoznanje, da se tudi koroški Slovenci in njihovi potomci, ki ne živijo več na Koroškem, zanimajo za težave našega človeka, je gotovo važna opora pri ohranjevanju narodne zavesti.

F. W.

„Bil je najboljši poznavalec naše narodne pesmi“

Poslovili smo se od Foltija Hartmana

Listje v jesenskem vetru je padalo na škocijanska tla, kot bi hotelo postlati slovenskemu sinu ob zadnjem počitku. Prijetno jesensko sonce pa je ogrevalo stotere žalne goste, ki so prišli iz vse Koroške in Slovenije, da se poslovijo od enega izmed najpridnejših narodnih delavcev koroških Slovencev – Foltija Hartmana.

Veličastno je igrala godba na pihala iz Raven, ko se je nepregledna vrsta rojakov, prijateljev in znancev zadnjič poslavljala od tega velikega, preprostega slovenskega moža s Koroške. Iz nemih oči pogrebcev je sijalo spoštovanje in zahvala njemu, ki je postal simbol neupogljivega južnokoroškega človeka. Pesmi moškega zbora „Edinost“ in Slovenskega okteta pa so zvenele kot odmev njegove priljubljenosti med Slovenci pri nas in v Sloveniji.

Slovo od Foltija Hartmana. Množica rojakov se je zbrala na škocijanskem pokopališču

„Tako kot koroška narodna pesem, ki je otožna, žalostna in malokdaj vesela, je bilo tudi njegovo življenje: otožno, žalostno in malokdaj veselo“, je na žalni seji v Škocijanu povedal predsednik Slovenske prosvetne zveze Tomaž Ogris. Obžaloval je veliko izgubo, ki jo utrpi družina, pevci in zbori ter SPZ, „pri kateri je bil kot odbornik in centralni zborovodja dolga leta svetovalec in pomočnik mnogih drugih, mlajših pevovodij.“ „Vendar nas ob zadnjem slovesu Foltija Hartmana tolaži zavest, da človek, ki ji tako kot on živel za druge, ne more umreti.“

Učitelj koroških pevcev in zborovodij in prijatelj umrlega, Radovan Gobec, je predstavil delovanje Foltija Hartmana v treh obdobjih. Pred vojno je Folti Hartman „zorel in vztrajno narodno vplival na pevce“, v koncentracijskem taborišču Dachau, kjer je Folti bil zaradi svoje narodne pripadnosti zaprt 4 in pol let je „prijel za edino orožje, ki mu je bilo na razpolago, to je za pesem, ker se je zavedal, da je v pesmi moč, ki premaga še tako močan teror.“

V povojni dobi, „ko so zaradi neizpolnitve državne pogodbe postali (Slovenci) na lastni zemlji takorekoč „tujci“ ... je realiziral Hartman s poustvarjanjem to, kar je ustvaril Kernjak na ustvarjalnem polju.“ (Govor Radovana Gobca bo objavljen v celoti v Koroškem koledarju 1985, op. uredništva).

Prizadetost, ki je ob smrti Valentina – Foltija Hartmana vladala med vsem slovenskim ljudstvom izpričajo tudi številni telegrami družini, „Edinosti“ in Prosvetni zvezi, ki so med drugim prišla od predsedstva SZDL Slovenije, Inštituta za narodnostna vprašanja, obmejnih in Koroških občin.

Kot je bil Folti Hartman v slovenskem prosvetnem delovanju na Koroškem v prvih vrstah, tako se je dejavno vključil tudi v kulturno in gospodarsko delovanje Slovencev v Škocijanu, je dejal občinski odbornik Franci Konzilija, ko je ob odprtem grobu družini izrekel iskreno sožalje v imenu Posojilnice, društva Vinko Poljanec in GL Škocijan. „Skušali bomo prav s tako ljubeznijo nadaljevati tvoje delo“, s temi skromnimi besedami (kot jih je ljubil Folti sam) se je za njegovo nesebično delo zahvalil predsednik Edinosti Joško Hudl. O „iskrenemu prijatelju in zvestemu sopotniku“ pa je predsednik NO SPZ, dr. Franci Zwitter povedal, da „je bil brez dvoma najboljši poznavalec naše narodne pesmi, in je imel do nje tako živ rešpekt, da je ni nikoli po svoje prirejal, temveč jo je ohranil tako, kakršno je izbrskal iz naše bogate koroške slovenske zakladnice ter jo iztrgal pozabi.“ V imenu Krščanske kulturne zveze je izrekel besede sožalja njen predsednik dr. Janko Zerzer in povedal, da „nas je zapustil eden tistih naših rojakov, ki so na lastnem telesu doživeli vso težko usodo, trpljenje in ponižanje naše narodne skupnosti v dvajsetem stoletju.“

Predsednik ZSO, dipl. inž. Feliks Wieser pa je ob odprtem grobu, spomnil na obdobje v taborišču, kjer si je Folti Hartman s svojim pogumnim nastopom sam postavil spomenik. „Foltiju Hartmanu je postalo koncetracijsko taborišče in ujetništvo „univerza“, v kateri si je nabral znanje o krivicah protiljudskih, izkoriščevalnih in zatiralskih režimov ter spoznaval potrebo upora in boja za pravico . . .“

„Dragi Foltej delal si neumorno, dosledno, razdajal si se, ves si gorel in izgoreval za ljudstvo, za človeka, ki si ga ljubil, za pravice, za človečanstvo, v katero si veroval tudi v najhujšem času zgodovine našega koroškega in vsega slovenskega ljudstva. Za vse to naj se ti v imenu Zveze slovenskih organizacij iskreno zahvalim z besedami, da je večen tisti, ki je ustvaril za svoje ljudstvo nekaj vrednega, kajti ljudstvo ga bo ohranilo v trajnem spominu.“

Besede slovesa so spregovorili še Andrej Logar za občino Ravne na Koroškem, Risto Gajšek za Zvezo združenj borcev in dr. Luka Sienčnik za Zvezo zapornikov.

Z A H V A L A

Zahvaljujemo se vsem, ki so v tako lepem številu pospremili našega rajnega očeta

Foltija Hartmanna

na njegovi zadnji poti. Predvsem se zahvaljujemo domačemu župniku mag. Mirku Isopu ter ostalim častitim duhovnikom za opravljene obrede. Naš oče je z dušo in telesom bil zavzet za petje; zato nam je v posebno zadoščenje, da so se številni pevski zbori — moški zbor SPD „Edinost“ iz Pliberka, šentvidski in škocijanski cerkveni pevci, združeni moški zbori, posebno pa Slovenski oktet ter ravenska godba na pihala tako lepo poslovili od dragega rajnega.

Iskrena hvala gre govornikom slovenskih organizacij in ustanov tostran in onstran meje za besede tolažbe in priznanja za opravljeno kulturno delo našega očeta. Slovenski prosvetni zvezi in vsem udeležencem pri žalni seji, posebno pa prof. Radovanu Gobcu za ganljive besede iskren koroški „bohlonaj“. Posebno priznanje gre domačim zdravnikom dr. Erwinu Bergerju, dr. Hans-Jörgu Molderingsu in dr. Dieterju Schmidtu za prizadevno bolniško oskrbo. Ker se ne moremo vsem osebno zahvaliti za vsa žalna pisma in žalne brzojavke, naj velja vsem hkrati s tem naša iskrena zahvala.

Vemo, da ga boste ohranili v lepem spominu.

Žalujoča družina Hartmann

PRIREDITVE

PRIREDITVE OB AVSTRIJSKEM DRŽAVNEM PRAZNIKU:

Dober večer, sosed - Guten Abend, Nachbar

v četrtek 25. oktobra 1984

- v mestni hiši **v Borovljah,** ob 20. uri
  prireditelj: Slovensko prosvetno društvo „Borovlje“
  sodelujejo: „Stadtchor“ des AGV Stahlklang — „Ansambel Drava“ SPD Borovlje — „HARLEKIN-Company“ — Moški pevski zbor SPD Borovlje
- v kulturnem domu **na Radišah,** ob 20. uri
  prireditelj: Slovensko prosvetno društvo „Radiše“
  sodelujejo: Männergesangsverein Gurnitz — Pevske skupine SPD „Radiše“ — Sängerrunde der Kärntner Gebietskrankenkasse — Milica Hrobath (pisateljica) — Franz Stimpfl (Schriftsteller)
- v farni dvorani **v Železni Kapli,** ob 20. uri
  prireditelj: Slovensko prosvetno društvo „Zarja“
  sodelujejo: Frauenterzett Stein — MGV Vellachtal — Mešani zbor KPD „Planina“ Sele — Obirski ženski oktet — Moški zbor SPD „Trta“ — Pevski zbor SPD „Zarja“ — Recitatorji
  pokroviteljstvo: župan Albin Juvan
- v kinodvorani **na Bistrici,** ob 20. uri
  prireditelj: Slovenisko prosvetno društvo „Kočna“
  sodelujejo: Kärntner Kammerchor — Gemischter Chor Ludmannsdorf — Tamburaška skupina SPD Šentjanž — Moški pevski zbor „Kočna“
  slavnostni govor: predsed. dežel. zbora v p. Josef Guttenbrunner

v soboto 27. oktobra 1984

- v Kulturnem domu **v Dobrli vasi,** ob 20. uri
  prireditelj: Slovenisko prosvetno društvo „Srce“
  sodelujejo: Lindwurmquintett Klagenfurt/Celovec — Otroška skupina iz Šentlipša — Mešani zbor SPD „Srce“
  slavnostni govor: dr. Zdravko Inzko (Tiskovni in kulturni ataše avstrijske ambasade v Beogradu)
  pokroviteljstvo: deželni poslanec, župan, Josef Pfeifer

RADIŠE

POHOD NA OSOJNICO (Zwanzgerberg)

Spoznavajmo domači kraj — njegove znamenitosti in lepote

Prireditelj: SPD Radiše
Čas: nedelja, 21. oktobra 1984
Skupni odhod ob 9.30 uri od Juga v Dvorcu. Ob slabem vremenu pohoda ne bo.

O MAKEDONSKI MANJŠINI V BOLGARIJI IN GRČIJI

bo predaval makedonski književnik Mimorovski

24. 10. 1984, ob 19.30 uri

v Mladinskem domu SŠD.
Organizator: Slovensko šol. društvo

BILČOVS

KABARET KOROŠKIH SLOVENCEV

Prireditelj: SPD „Bilka“ v Bilčovsu
Čas: sobota 27. okt. 1984, ob 20. uri
Kraj: pri Miklavžu v Bilčovsu
Nastopa Kabaret mladje Koroške dijaške zveze. Na začetku bo kratek kulturni spored.

VOGRČE

KONCERT Z ROJAKI IZ TRSTA

Prireditelj: MoPZ „Kralj Matjaž“ iz Libuč
Čas: sob. 27. oktobra 1984, ob 20. uri
Kraj: dvorana gostilne Florianiwirt v Vogrčah
Sodelujejo: Ženski pevski zbor „Ivan Grbec“ iz Škednja pri Trstu
Mešani pevski zbor „Primorsko“ iz Mačkolj pri Trstu
Moški pevski zbor „Kralj Matjaž“ iz Libuč

BRNCA

PREDAVANJE „DOMAČE ŠEGE IN NAVADE“

Prireditelj: SPD „Dobrač“
Čas: sob. 27. oktobra 1984, ob 19. uri
Kraj: pri Prangerju v Zmottičah
Predava: dv. sv. dr. Pavle Zablatnik

Vljudno Vas vabimo na

JUBILEJNO PROSLAVO

ob 80-letnici Slovenskega prosvetnega društva „ZVEZDA“ v Hodišah

v nedeljo, dne 28. oktobra 1984, ob 14. uri pri Čimžarju v Dvorcu

SODELUJEJO:
mešani pevski zbor „Mojcej“ iz Šentilja, Männerquintett Rauschelesee, moški pevski zbor „Svoboda“ iz Loge vasi, Volkstanzgruppe Keutschach, mešani pevski zbor „Gorjanci“ iz Kotmare vasi, pevski zbor „Svoboda“ iz Loške doline na Notranjskem, mešani pevski zbor „Edinost“ iz Škofič, godba na pihala „Kovinoplastika Loš“, Rauschelesee Duo, Tamburaški ansambel domačega društva.

Solidarnost Hrvati-Slovenci

Slovenska prosvetna zveza
KONCERT
gradiščansko-hrvatske rok-skupine

BRUJI

v soboto 20. oktobra 1984 ob 20. uri v Kulturnem domu v Šentprimožu.
Sopriredit.: KZ ZSM Škocijan

Solidarnost Hrvati-Slovenci

Glasbena šola na Koroškem razpisuje mesto

GLASENEGA PEDAGOGA

za instrumente: klavir, kitara, harmonika, pihala in godala ter nauk o glasbi.
Obseg zaposlitve: polna ali delna učna obveznost.
Pismene prošnje naj se naslovijo na: Kuratorij za glasbeno šolo na Koroškem, Gasometergasse 10, ali Viktringer Ring 26, Celovec. Priložijo naj se spričevala ali druge podlage o kvalifikaciji.

ŠENTPRIMOŽ

ČRNA MAGIJA, ROKOHITRSTVO, ČAROVNIŠKI IN DRUGI TRIKI

Čas: sob. 27. oktobra 1984 ob 15. uri
Kraj: dvorana pod cerkvijo v Šentprimožu.
Prireditelj: farna otroška mladina in katoliška prosveta
Nastopa: žpk. Mirko Pihler
Vstopnina: šil 10.- za otroke v okviru otroške ure, šil. 30.- za odrasle

BILČOVS

NADALJEVALNI ZBOROVODSKI TEČAJ

Prireditelj: Slovenska prosvetna zveza in Krščanska kulturna zveza
Čas: sob., 20. okt. ob 15.30 uri
Kraj: društvena soba
Vodita: prof. Jožko Kovačič in prof. Janez Kampuš
Vabljeni so vsi zborovodje, ki se prvega tečaja niso mogli udeležiti.

Poklonimo se spominu junakov

ki so padli v borbi proti fašizmu

Za bližnji Dan mrtvih bodo zastopniki Zveze koroških partizanov in drugih organizacij polagali vence na grobišča padlih borcev proti fašizmu širom Koroške. Hvaležnost, ki jo dolgujemo tem junakom, nas obvezuje, da njihove grobove — še posebj za to priložnost — primerno uredimo!

OSREDNJA SPOMINSKA SVEČANOST

bo letos v torek 30. oktobra ob 15. uri pri spomeniku v Selah.

Poklonimo se spominu padlih junakov, ki so darovali življenje za svobodo v borbi proti fašizmu!

Zveza koroških partizanov

Kritični - optimistični - hrvaški - BRUJI

Na sobotnem koncertu v Šentprimožu gradiščansko-hrvaška skupina BRUJI ne bo slavila samo svojo 15. obletnico obstoja, spoznali bomo lahko tudi, kako kritični, narodno samozevasetni in optimistični so Bruji.

Nekaterim koroškim Slovencem so tudi že znani iz nastopa na Oktobrskem taboru, drugi pa doma poslušajo njihove plošče oz. so jih že slišali v radiu. Najprej so izdali ploščo „Gemma Krowodn schaun", lani pa so na Dunaju izdali še drugo ploščo z naslovom „Nema problema". Že z naslovoma se šalijo s tistimi, ki gledajo v gradiščanskih Hrvatih samo folklorno atrakcijo, oziroma kot skupino ljudi, ki menda v primerjavi s Koroškimi Slovenci nima problemov (zato: „nema problema"). Tudi do drugih družbenih problemov so kritični.

Na prvi plošči opevajo v pesmi „Na Stinjaki" (Na Stinjakih) kako fantje prepevajo na cesti hrvaške pesmi in kako jih ovira žandarmerija, češ hrvaščina ima svoje mesto le v cerkvi in ne v javnosti. Besedilo pesmi je nastalo po resničnem dogodku v znani hrvaški vasi Stinjaki. Tako se glasi:

na stinjakih po ulici — pjevaju junaki. — nje sumnjivo nenavadni — gledaju žandari.

nimško uho ne bi htilo — čuti rič hrvatsku, — vi ditiči ipak mirno — pjevajte po našu!

mili brati, svi hrvati! — branite ča j' naše! — ne pustimo nogom gazit — ni pjesme ni majke!

jedan mladič domo ide — još si vesel jači. — kad se šeče mimo crikve — zovu ga žandari. — „po hrvatsku pevat ovde — nije dopuščano! — poj u crikvu uz orgulje — grlo deri tako!"

„ah, gospodo, nek u crikva — imamo još prava! — zvana crikav ne bi smila — pjevat rič hrvatska? — ne žandari ča činite — lomi naše pravo! — zeti ono ča nam ide — nikad si ne damo."

mili brati . . .

gumištabom se zagrozi — žandarova ruka. — junak prsa prepoloži: — „udri, ko se ufaš!" — klone ruka jadovita — i uz psovku mraznu, — prem je naše jačke sita, — ugne se kuražu.

mili brati . . .

RAZSTAVA O HRVATIH

Na koncertu v Šentprimožu bo posebna RAZSTAVA informirala o položaju gradiščanskih Hrvatov!

Ob smrti nepozabnega dolgoletnega centralnega zborovodje in odbornika Slovenske prosvetne zveze

Foltija Hartmana

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so se na poslovilnih svečanostih poklonili spominu našega zaslužnega kulturnega delavca.

Posebno se zahvaljujemo govornikom, vsem domačim pevkam in pevcem, Slovenskemu oktetu in godbi ravenske železarne, darovalcem vencev in tistim, ki so po želji pokojnika namesto cvetja prispevali za slovenske dijaške domove ter druge narodne ali kulturne namene. Prav tako prisrčna zahvala za številne izraze sožalja.

Folti Hartman nam je bil in bo ostal vzor v našem boju za ohranitev slovenske pesmi in kulture na Koroškem. Časten spomin mu bomo ohranili s tem, da bomo nadaljevali delo v njegovem smislu.

Slovenska prosvetna zveza

- ČLOVEK IN AVTO -

Na pariškem avtomobilskem salonu, ki je pravkar zaprl svoja vrata, so avtomobilske tovarne predstavile svoje najnovejše modele. Tokrat je veljala pozornost modelom nižjega razreda, kar je kajpada posledica gospodarske krize in vedno višji ceni goriva. Zato se kupci avtomobilov odločajo za modele, ki porabijo manj bencina. Prav v tej kategoriji avtomobilov pa so francoske tovarne vodilne. V Franciji je bencin vedno bil drag, zato se je tamošnja avtomobilska industrija že vedno ozirala in upoštevala dano situacijo. Danes pa se morajo tej sittuaciji prilagoditi vsi proizvajalci avtomobilov.

Tovarne Citroen, Peugeot-Talbot in Renault poleg svojih prestižnih limuzin izdelujejo znane modele kot na primer legendarni citroenov 2 CV ali reanultov R 5, ki sta prava mojstra v varčevanju goriva. Zdaj je še Tovarna Peugeot, ki se je borila s hudimi težavami, predstavila nov model in sicer 205, ki je v hipu osvojil srca kupcev. Novi Peugeot ponujajo v več različnih modelih, vendar imajo vsi skupen adut: zelo majhna poraba, ki se suče 4,5 do 6 oz. 10 litrov goriva na sto kilometrov. To pa je že velik dosežek, ki danes bistveno vpliva pri odločitvi nakupa. Zato tudi ni čudno, da so v Italiji, ki ima sama dobro razvito avtomobilsko industrijo — tudi, kar zadeva manjše avtomobile — v najkrajšem času prodali 20.000 modelov 205, za prihodnje leto pa računajo, da bodo v to državo izvozili 53.000 izvodov malih Peugeotov. Prodaja pa cvete tudi v drugih državah, najbolj seveda na domačem trgu. Tako so pri Peugeotu najprej izdelali dnevno 1000 „dvestopetk", zdaj pa proizvodnja že presega 2000 modelov dnevno. S tem je tovarna pokrila hude izgube in spet dela z dobičkom.

Peugeot 205 je seveda zanimiv tudi zaradi svoje sodobne tehnične zasnove in dopadljive oblike karoserije ter prostorne in okusno opremljene notranjosti. Tehnikom je namreč uspelo združiti tri faktorje, namreč majhno uporabo, veliko zmogljivost motorja in dovršeno podvozje, ki dopušča hitro in varno vožnjo. Kljub temu so pri Peugeotu kupcem ponudili šest različic modela 205 X, poleg tega še modele GL, GT in GTI. Z drugimi besedami to pomeni različne opreme in predvsem zmogljivosti motorja. Najcenejši model je 205 XL, ki stane vključno z davkom 106.887 šilingov. Ta model ima 37 kw oz. 50 kM in 1124 ccm gibne prostornine, kar je tudi najugodnejše, glede plačila letnega zavarovanja in mesečnega cestnega davka. Najdražji model je 205 GTI (glej sliko), njegova cena znaša 165.000 šilingov. To je pravo tehnično čudo, ki bo ogrelo srca ljubiteljev športnih avtomobilov. Peugeot 205 GTI ima 1580 ccm gibne prostornine, 75 kW oz. 105 kM in doseže okoli 200 km brzine na uro. Čeprav je 205 GTI med najboljšimi svojega razreda, je njegova poraba goriva zelo majhna, saj je z njim možno (pri varčni vožnji) porabiti le 5,6 l super bencina na 100 km, pri hitri vožnji pa ne preseže zmanke 9 l na sto kilometrov. To pa je za športno zasnovan avtomobil izredno nizka poraba. Kot že omenjeno so v porabi goriva varčni tudi ostali, cenejši modeli 205, saj njihova „žeja" znaša le 4,3 oz 5,8 l super bencina na 100 km. Najmanj porabi 205 XL disel (ki stane 128.700.- šilingov) z 3,4 l na 100 km. To pa je že faktor, ki ga je vredno pri nakupu upoštevati. Seveda je z 205 XLD možno porabiti tudi več, zlasti v mestu, a tudi tam ne presega znamke šestih litrov. Pri vsem tem pa ta model s 1769 ccm gibne prostornine razvije 44 kW ali 60 kM, kar vozilu daje tudi razmeroma dobre pospeške in najvišjo hitrost 155 km na uro.

DROBNI NASVETI

Jesenski čas tudi od voznikov avtomobilov zahteva drug način vožnje. Ceste so zaradi spravljanja poljščin večkrat spolzke, svoje prispeva tudi odpadanje listja z dreves. V jeseni je torej treba biti še bolj previden, zlasti hitro zaviranje lahko privede do hudih posledic.

Počasi prihaja tudi čas, ko bodo temperature padle pod ničlo in na cestah lahko pride do poledice, ki za voznika lahko postane usodna, če ne vozi previdno. Zato je zdaj posebno važna kakovost pnevmatik. Treba je upoštevati dejstvo, da izrabljeni profili še prej privedejo do nezgode, razen tega pa, če so izrabljeni preko dovoljene norme, to pomeni tudi težave pri zavarovalnicah, ki v takem primeru niso dolžne kriti nastalih stroškov.

Priporočamo, da pregledate gume na svojih avtomobilih. Najbolje je, da vozilo opremite z zimskimi gumami. Tisti, ki vozijo z „ježovkami" (Spikes), naj počakajo do 1. novembra, ko je pri nas v Avstriji dovoljeno voziti s tako zimsko opremo.

●

V jeseni in pozimi so važne tudi luči. Zlasti zaradi megle, saj čestokrat zmanjša vidljivost na nekaj deset metrov. Previdni vozniki si bodo nabavili meglenke, ki znatno povečajo varnost vožnje v takih razmerah. Čeprav so luči važne na sprednjem delu vozila, največ nesreč povzročajo kolizije od zadaj. Zato je treba pregledati tudi zadnje luči. Tudi tu priporočamo opremo za meglo, saj to pripomore, da bo voznik za vami mnogo prej opazil vaše vozilo.

Kontrola luči je torej zelo pomembna. Zaradi vlage pa v tem času pride do večjih izpadov luči. Zato je nujno potrebno, da imamo s seboj rezervne žarnice.

JANKO MESSNER

Koliko znamo še slovensko?

Jezikovni pogovori v Radiu Celovec

34

— Zelo razširjena je v naših listih napačna raba glagola razgovarjati. Beri, prosim tale stavek:

— "Škof trdi, da je na vse strani pripravljen poslušati in 'razgovarjati'. . ."

— No, kaj misliš, kje ga je pisec polomil?

— Moral bi bil reči: pripravljen je r a z g o v a r j a t i s e !

— Tako je: če kdo kako reč na dolgo in široko pripoveduje, pravimo, da se na široko razgovarja o tem pa o drugem. To pomeni isto kakor "pogovarjati se" o čem.

— Pa je tu še hujša cvetka. Beri, prosim:

— „Trudil se bo za pravičnost in ljubezen 'v in med' obema narodnima skupinama . . ."

— Kaj meniš, kaj je narobe?

— Mislim, da kopičenje predlogov — 'v in med' skupinama!

— Tako je: prvi se veže na vprašanje "kje?" z mestnikom, torej v s k u p i n a h , drugi pa z orodnikom, torej m e d s k u p i n a m a . Bi skusila zdaj popraviti cel stavek?

— Trudil se bo za pravičnost in ljubezen v o b e h n a r o d n i h s k u p i n a h i n t u d i v o d n o s u m e d n j i m a .

— Beri naprej: „Iz teh krogov izhaja tudi segregacija, kakor jo je sedaj iznesla FPÖ."

— Najprej nama ni všeč — no kaj misliš, kaj? — Morda tujka "segregacija"? — Da, ravno to mislim, treba bi jo bilo bralcem razložiti, ne verjamem, da jo razume en sam odstotek koroških Slovencev. Drugače se tudi pisec sam ločuje kot posebno 'kunšten' od svojih bralcev, ki jim ostaja nerazumljiv. Segregacija je ločevanje ras, ločevanje narodov, zahteva po posebnih šolah za črnce in posebnih za belce; na Koroškem bi nasprotniki Slovencev radi stlačili slovenske otroke v posebne šole, da ne bi bili povezani z nemškimi.

Toda naju zanima še glagol 'iznesti segregacijo'. Slovenski pravopis ima en sam primer upravičene rabe tega glagola: iznesti obleko iz omar na sonce . . . Potem pa so navedeni trije z ničlo, to pomeni, da so prepovedani. No, preberi jih, prosim:

— 'Iznesti očitke' zoper koga — slovensko pravilno: o č i t a t i komu! Na sestanku 'je iznesel vprašanje': na sestanku je n a č e l , je s p r o ž i l vprašanje, tudi postavi ga lahko v sili, čeprav je treba, če le gre, rabiti glagol: na sestanku j e v p r a š a l !

No, še en primer je tu:

'Iznesti predlog'. . . Da, mogoče je znesti jajce, za predlog pa je boljše in pravilno treba reči: predložiti, predlagati to pa to.

Velika nemarnost je, če pisec niti pri tujkah ne odpre Slovenskega pravopisa ali pa Slovarja tujk. Poglej, kakšnega kozla je ustrelil tule:

„Znano je, da so avstrijski svobodnjaki zelo vrženi na južnoafriško apartheido!" (apart-heido). V afrikaans (ans), to je v afrikanščini, v holandskem narečju v Južni Afriki, pomeni ta beseda politiko rasne diskriminacije, se pravi popolno ločitev med črnci in belci. Beseda je sestavljena iz francoskega à part = ločen, in nizozemske končnice 'heid' — nemško 'heit'. Torej pravilno kako? Beseda je za nas nesklonljiva: . . . so zelo vrženi na j u ž n o a f r i š k o a p a r t h e i d .

No, pa še en primer že obravnavane kraje, poglejva: „Maja je doslej objavljala izključno pesmi. Doslej je objavljala vse 'njene' tekste v mladju.

Da, vse 'njene' tekste je objavljala, to je kajpada prepovedano, ker je plagiat, tatvina duhovne lastnine. S svojim imenom sme objavljati samo s v o j e tekste !

Ali pa pisec ne zna slovensko?

Moral bi vendar reči: objavljala je s v o j e tekste, ne pa 'njene'!

Dobro.

Greva naprej:

— Po 'par' obravnavah je na sodišču na Dunaju prišlo do poravnave.

— Da, 'par obravnav', kaj meniš, koliko jih je bilo?

— Verjetno: nekaj? — Ne, ne nekaj, temveč samo dve! Par čevljev je koliko čevljev?

— Dva vendar! — No, vidiš. Če pa hočeš povedati, da jih je bilo n e k a j , ne smeš zapisati 'par obravnav'.

Pa še tole reč preberi za konec:

— „Izid procesa lahko obračamo, kakor hočemo, ostane pač nekaj 'zadaj'. . ."

— Dobro. Gre za ta 'zadaj'. Če reče 'ostane', je to tako že zadaj, torej je prislov 'zadaj' nepotreben. Isto velja — postavim — za gor vstani in dol sedi! Če vstane, vzdigne svojo spoštljivo zadnjo plat tako in tako v gornjo smer, če pa sede, pomakne svoj trup tudi dol na kak stol ali na zemljo.

Seveda se kdo komu tudi lahko po koroško gor usede — na glavo . . . Pa o tem se tu ne bova pogovarjala, ker je to nečedna navada.

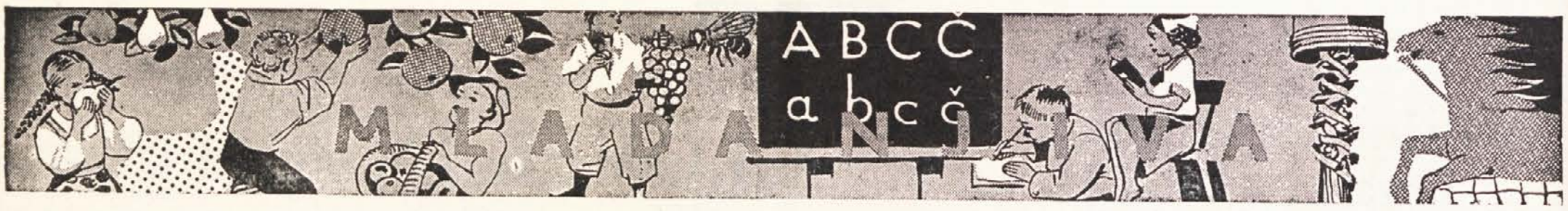

Spodletela gostija

Ječmenček in Jazbec sta kot dve mušici stopala ob dolgonogem Cenetu. Zdaj so bili že tako blizu, da so dečki lahko videli neko čudno, sivkasto gmoto, ki je bingljala s Cenetovih ramen. Ko pa so se jim še bolj približali, so opazili Cenetove roke, ki so držale kot dve palčici tanke noge, zadaj po hrbtu pa mu je globoko čez pas udarjala neka pernata pošast z dolgim rumenim kljunom.

„Kaj pa zijate? Niste še nikoli videli čaplje, a?" jim je dejal Cene.

„Štorkljo že, štorkljo, čaplje pa še ne," se je ojunačil Možganček.

„Ti si pa mozeg, ha, ha . . ." se je zasmejal Cene. „Gotovo te je štorklja prinesla na svet, da imaš tako nakravžljane možgane."

„Štorklja že ne, pa tudi čaplja ne, sem bil pretežek s svojim mozgom . . ."

„Kje si jo pa dobil?" je resno vprašal Nac.

„Hja, tristo kosmatih petelinov, ne boste mi verjeli. Fridlu sem jo speljal, da bi ga koklja brcnila! Cel popoldan sva lazila ob močvirju. Njemu je bilo lahko, bil je v škornjih, jaz pa sem bos capljal za njim. Kar naprej me je zbadalo po podplatih. In potem sva jo zagledala. Kot kraljica je stala med bičevjem na svojih tankih nogah. Počilo je in potem še enkrat. Na vse strani je letelo perje, pa vendar se je dvignila. Visoko, visoko je letela, potem pa je nenadoma omahnila, spustila krila in se zapičila v umazano vodo. Fridl je bil ves iz sebe. Vsekakor jo je hotel najti in nagačiti. Kar naprej me je naganjal v goščo, jaz pa sem moral čedalje bolj gaziti v tisto blato. Ne bom je našel, sem sklenil sam pri sebi. Dovolj ima crknjenih krav in prašičev, da bi ga koklja brcnila! Sam pa se ni upal stopiti v tisto močvirje. Strah ga je bilo. In moral je odnehati.

Ko sva se vračala, me je kar naprej zmerjal in preklinjal. Da sem zanič, mi je dejal, da še za poštenega cucka ne zaležem, in to jaz, ki ga vedno zmažem iz kaše. Ti že pokažem, sem si mislil. Komaj sem čakal, da je odšel v vas. Jaz pa, smuk, po čapljico. Še nog si nisem pošteno zmočil, da sem jo dobil. Po drugi strani sem skoraj po suhem prišel do nje. Mar ni lepa?

„Lepa že, lepa!" so mu pritrjevali in ga občudovali. „Samo kaj bomo z njo?"

„Kaj bomo z njo?" se je začudil Cene. „Spekli jo bomo in pojedli. Taka gosposka žival ima zagotovo slastno meso. Le dobro pripravite žerjavico, vse drugo pa prepustite meni, jaz že vem, kako se tem rečem streže."

Dečki so stekli po dračje in kmalu je visoko zaplapolal ogenj. Cene pa je medtem vzel čapljo in odšel k ribniku. Kaj kmalu se je vrnil z nekakšno glinasto gmoto.

„Kje pa imaš čapljo?" se je začudil Možganček.

„Glina jo je popapcala, glina. Tu notri sem jo zavil, boste videli, kako čudovito se bo pekla. Tako delajo Cigani. Tudi kokoš obložijo z glino."

„In kar s perjem vred jo dajo na žerjavico?" je bil radoveden Debelinko.

„Kar s perjem. Potem se glina zapeče in perje se prilepi nanjo. In ko razbiješ glino, se z njo odvali tudi perje. To je najboljše čiščenje."

Žerjavica se je že dobro razgorela.

„Zdaj pa lahko začnemo," je dejal Cene in vzel zavito čapljo. Še najbolj je bila podobna podolgovatemu vrču, v katerega je pomotoma zašel rumeni in dolgi kljun. Peka se je pričela.

Dečki so se zbrali ob ognju in opazovali Ceneta, ki je vsake toliko časa preobrnil čapljo. Njen kljun je postajal čedalje bolj črn, glina pa je najprej cvrčala, potem pa dobivala vse bolj rumenkasto črno barvo.

„Hja," je dejal Cene, „takole bi lahko živeli kot Indijanci. Iz mravljinčjih jajčec bi si pripravljali juhe, pa tudi kače bi lahko pekli."

„Kače?" se je začudil Jazbec.

„Kaj pa misliš, tudi kače. Nataknili bi jih na palice in jih spekli."

„Nak, kač pa že ne bi jedel," je dejal drobni Vencek.

„Mogoče pa so dobre," je bil previdnejši Možganček.

„Kaj prida že ne morejo biti!" je pribil Nac in pri tem je tudi ostalo

Ogenj je že skoraj popolnoma ugasnil, ko je Cene vzel čapljo in slovesno razglasil:

„Zdaj pa se prične gostija!"

Vzel je kamen in pričel udarjati po že razžarjeni glini. V nosnice jih je pričel drezati ostuden vonj po mrhovini. To ne bo nič dobrega, so si mislili dečki, na glas pa ni hotel tega nihče izreči, kajti vsak se je bal zameriti Cenetu.

S čaplje so leteli kosi gline. Toda bolj ko se je kazala notranjost, bolj so videli, da je perje še vedno tičalo v čapljinem trupu.

„Tristo kosmatih petelinov," je zaklel Cene. „Slabo se je zapeklo. Perje bo treba scufati."

Lotil se je dela, pa mu je šlo bolj slabo od rok.

„Tole pa smrdi," je končno spregovoril Možganček.

„Pa tvoja pamet tudi!" mu je jezno odvrnil Cene.

„Pa res smrdi," je dejal tudi Rihta.

„Saj ji sploh nisi očitsil drobovja," je ugotovil Nac.

„In zakaj naj bi ga? Čaplje se pečejo scela!" je ugovarjal Cene, ki ni hotel priznati svojega poraza. Vzel je celo nožič iz žepa in si odrezal kos čapljinega stegna. Ponesel ga je k ustom in pomlaskal z jezikom.

Dečki ga niso mogli več gledati, nekaj trpkega in težkega se je dogajalo v njihovih želodcih. Drug za drugim so se raztepli po goščavi in z različnih koncev je bilo slišati neprijetno golčanje. Med vsem tem pa se je zaslišal Cenetov smeh:

„Ha, ha, ha . . . navadna čaplja vam obrne želodce. To ste junaki, pa bi se šli radi Indijance, babe, pa ne Indijance!"

„Ti bom že pokazal Indijance," je tedaj gromko zagrmelo nad Cenetom. Ta se je zdrznil, kajti dobro je poznal Fridlov glas.

„Tak tako, strela jasna, čapljo si mi ukradel. Čapljar čapljarski! Te že naučim kozjih molitvic. Boš že videl, kdo je Fridl. Marš domov, bova tam orala."

„Stric ne, stric ne," je vpil Cene in vil roke. Toda nič ni pomagalo. Fridl ga je zgrabil za ušesa in ga kot nebogljenega kužka gnal proti domu.

Zaseda za medveda

Vzamemo puško
in gremo na hruško.
— Na hruško?
Seveda,
čakat medveda!

V vejah sedimo
in sline cedimo.
— Sline?
Seveda,
zaradi medveda!

Odvržemo puško,
utrgamo hruško . . .
— In jo pojemo?
Seveda,
namesto medveda!

Miroslav Košuta

Naš zanimivi svet

● Najkrajša vojna v zgodovini je trajala samo 38 minut. Dne 27. septembra 1896 je angleški admiral Harry Rawson poslal samozvanemu zanzibarskemu sultanu ultimat, naj pride takoj iz svoje palače in se preda. Ker ni dobil odgovora, je admiral ob 9.02 napovedal Zanzibaru vojno in angleško brodovje je začelo obstreljevati mesto. Ogenj je trajal do 9.40 — sultan se je predal in vojne je bilo konec.

● Z dolgimi raziskavami so ugotovili, da telesne moči človeka začnejo pojemati in se organizem začne starati že s 25 leti.

● Večina življenjepiscev preteklih stoletij je opravljala svoje delo po naročilu in za plačilo svojih gospodarjev. Zato ni nič čudnega, če govore o „velikanskih" vojskah, „slavnih" bitkah in „bučnih" zmagah. Zgodovinarji so pozneje ugotovili, da so stare kronike dostikrat zasnovane na popolnoma izmišljenih dogodkih.

● Razen tega da je bil nesposoben in krut, je bil Kaligula tudi največji čudak med rimskimi cesarji. Med drugim je zahteval, da ga priznajo za ženina Lune in častijo po bože. Svojega konja Incitatusa je imenoval za konzula in dal zanj zgraditi palačo, kjer je jedel oves iz pozlačenih jasli in pil falernsko vino. Tehniki so mu morali skonstruirati stroj, s katerim je lahko posnemal šviganje bliskov. Njegovo vedenje je povzročilo več vstaj in uporov, dokler ga ni leta 41 ubil tribun Chaerea.

● Začetnik značilne maske cirkuških klovnov je znameniti italijanski artist Alberto Fratellini. V prvih letih našega stoletja je bil simpatičen mladenič devetnajstih let in ni hotel, da bi se mu pri njegovih cirkuških točkah smejali. Zato si je nadel umeten nos in se našminkal tako, da nihče ni vedel, da se pod masko „skriva" Alberto Fratellini.

● Kljub prodoru plastičnih mas uporabljajo še danes les za več kot 10.000 namenov. Razen za kurjavo, gradbeni material, pohištvo in proizvodnjo papirja ga največ porabi kemična industrija, ki pridobiva iz njega razna olja, topila, mila, zdravila, umetna vlakna in mnoge druge izdelke.

● Ptič, ki zaide v valove visoke frekvence nad močno radarsko postajo, se dobesedno speče.

● Čeprav je bil Karel Veliki goreč branilec krščanstva, sam ni živel ravno pretirano po načelih krščanske vere: imel je 5 žena, ki so mu rodile 12 otrok, hkrati pa je vzdrževal še harem, v katerem je bilo včasih tudi po 80 priležnic.

Zgodba o gumbku

Bil je gumb, ki mu je bilo ime Gumbek. In temu Gumbku je bilo neznansko dolgčas. Prišit je bil na dedkov suknjič in kamor je šel dedek, je moral tudi Gumbek.

Tako sta šla dedek in Gumbek nekoč mimo igrišča, kjer so se otroci veselo gugali.

Pa je rekel dedku Gumbek:
„Dedek, še midva sediva na gugalnico!"

„Kje pa! To je samo za otroke!" je odgovoril dedek.

Gumbek je bil žalosten in se je tako dolgo oziral za otroki, da se mu je utrgalo nekaj niti in je obvisel samo še na dveh nitkah.

Drugič je zagledal Gumbek na igrišču otroke, ki so se šli med dvema ognjema.

„Dedek, pojdiva se še midva med dvema ognjema!" je predlagal Gumbek.

Dedek je odkimal: „Saj nisva otroka!"

In sta šla naprej. Gumbek pa je bil spet žalosten in je spet tako dolgo stegoval vrat za otroki, da je obvisel samo še na eni nitki.

Tretjič sta šla dedek in Gumbek mimo otrok, ki so skakali čez vrvico.

„Dedek, še midva skačiva čez vrvico!" je prosil Gumbek.

„To se pa ne bo zgodilo!" ga je zavrnil dedek.

Gumbek je bil zdaj še bolj žalosten in je tako dolgo stegoval vrat za otroki, da se mu je utrgala še zadnja nitka in je padel na cesto.

Zdaj šele je bil Gumbek nesrečen. Nanj je sijalo sonce ali deževalo, Gumbek se je nemočno valjal po prahu ali po blatu in se zaman oziral za človekom, ki bi ga pobral. Vsi so hodili mimo, ne da bi se kdo zmenil zanj, še pohodil ga je kdo ali celo brcnil.

Dokler ni prišla mimo deklica v kavbojkah in s šolsko torbo na hrbtu. In ta deklica, ki ji je bilo ime Tina, je z desnico držala desno stran kavbojk, da ji niso zdrsnile s pasu. Prav ta dan, na poti v šolo, se ji je namreč utrgal na desni strani s kavbojk gumb in ni ga več našla. In ko je zagledala zdaj na cesti neznan gumb, ki ni bil nihče drug kot dedkov Gumbek, ga je pobrala in stekla domov.

„Mama, mama! Prosim, prišij tale gumb!" je prosila mamo.

Na srečo je bil Gumbek prav tako velik in vsaj približno tako rjave barve kakor prejšnji gumb, tako da se je prilegal gumbnici na kavbojkah.

In potem ni bilo treba Gumbku nikoli več prositi:

„Tina, sediva na gugalnico!"

Ali: „Tina, pojdiva se med dvema ognjema!"

Ali: „Tina, skočiva čez vrvico!"

Gumbek je počival samo, kadar je deževalo. In seveda takrat, kadar je Tino z igrišča poklicala mama.

Pametne misli

- **Brez krivice ne bi poznali naziva pravice.**
- **Nihče ni povsem izobražen, preden se ne nauči molčati.**
- **Edino ljudje brez izkušenj žive samo v sedanjosti.**
- **Dosti je poti, da človek obogati, toda večinoma so slabe.**
- **Ljudje najbolj sovražijo tisto, čemur najbolj zavidajo.**
- **Dobro je vedeti, da je hrabrost vedno slepa, ker ne vidi nevarnosti in ne nezgod.**
- **Hvalisanje je začetek sramote.**
- **Napuh in puhloglavost rasteta na istem grmu.**
- **Prijateljstvo je vino življenja.**
- **Nobena stvar na svetu ne opravičuje zavisti.**
- **Zlo človeštva je strah.**
- **Če greš po stopinjah kralja, naletiš na dvornega norca.**
- **Za razliko od pravega prijatelja vam pravi sovražnik nikoli ne pokaže hrbta.**
- **Uspeh se pogosto smatra za genialnost.**
- **Človek je kot zrno riža, ki se kuha v loncu: včasih je na površini, včasih na dnu.**
- **Zdravje prihaja od srca, bolezen pa gre do srca.**

Žir gre v širni svet

„V svet jo mahnem! Dovolj sem star!" se je nekega toplega jesenskega popoldneva odločil žir.

Sedel je na veter in odpotoval. Od navdušenja ni opazil mame bukve, ki mu je z najlepšo vejo mahala v slovo, kaj šele, da bi slišal bratce, ki so mu kimali za srečno pot.

Ko je priplaval mimo starega hrasta, je zaslišal glas:

„Kam pa kam, žir?"

Ozrl se je in videl, da ga ogovarja želod na hrastu.

„V svet, prijatelj. Greš z mano?"

„Seveda!" se je takoj navdušil želod in skupaj sta krenila na pot.

„Poglej ju, kako sta zrela!" so se pocedile sline pujsu, ko ju je zagledal.

„Zdravo, prijatelja!" se jima je začel dobrikati. „Pridita na čaj!"

„Z veseljem!" je odgovoril želod in se spustil na tla.

„Ne hodi! Kaj pa, če je pujs žirožer ali želodožer?" ga je posvaril žir, ker je bil precej nezaupljiv.

Toda bilo je že prepozno. Pujs je medtem že pohrustal želod. Žir je milo zajokal in se še isti trenutek odločil, da se vrne domov. Ko je veter zapihal v nasprotno smer, je sedel nanj. Toda na poti domov ga je ujela temna noč. Prenočil je pod najbližjim drevesom. Drugo jutro ga je prebudil dež.

„Počakal bom, da se zvedri," si je rekel. „Potem pa domov!"

Čakal je teden dni in dež ni hotel prenehati. Zapihal je hladen veter.

„Zima bo," ga je zaskrbelo. In res, čez nekaj dni ga je prekril sneg.

Ko je sneg skopnel, žira ni bilo nikjer več. Na njegovem mestu je vzklila svetlo zelena bukev.

Od Beograda do Ivanjice (5)

Potovanje Koroškega partizanskega pevskega zbora po Srbiji

Piše Franci Rulitz

(Nadaljevanje iz zadnje številke)

Po celem Dragačevem so raztrešeni znameniti nagrobni spomeniki, največ jih je v Guči. Na njih ni samo napisano ime umrlega, temveč tudi, kaj je dotični v svojem življenju dobrega storil, kaj je bil po poklicu in povrhu so še njegovo podobo vklesali v kamen. Na ta način so ohranjene nekatere stare oblike srbohrvaškega jezika, a tudi oblike raznih zanimivih priprav in orodij, ki jih dandanes sploh ne poznamo več. Na enem izmed nagrobnih spomenikov v Guči pa je celo upodobljen trobentač (kako bi moglo drugače biti?) s svojo trobento.

Pri ogledu Guče smo prišli še v galerijo „udruženja samoukih slikara i vajara Dragačeva" in tam smo videli čudovite izdelke ljudske in naivne umetnosti. Ggledali smo si tudi še grafike Branka Štore, ki je v svojih grafikah in freskah vedno spet prikazal grozote druge svetovne vojne. Blizu galerije je tudi osnovna šola Guče, ki se imenuje po narodnemu heroju Bogdanu Kapelanu. Pri obisku šole so nas pozdravili z žganjem in značkami, a prejeli smo tudi likovna dela šolarjev, ki so jih bili naredili po zgledu domačega združenja samoukih slikarjev. Zbor se je za vsa darila in prijazen sprejem zahvalil s poskočno pesmijo, katere besedilo je vsebovalo tudi nekaj besed o trobentah in otroci so skoraj poskakali od veselja.

Ostali predpoldanski čas smo preživeli na poti do, v in na poti iz Donjega Dubca. Tam namreč obstoja že od leta 1952 naprej zadruga žena, ki jo je ustanovila sestra Branka Šotre, Rajka Borojevič. V tej zadrugi dela okoli 900 žensk iz 15 vasi Dragačeva. Iz volne, konoplja, lubja, slame in bombaža tkejo in pletejo preproge, odeje, prte, šale, ovratnice, torbice, zavese, stenske preproge in dekorativne prtičke. Vse to pa delajo z roko na starih statvah.

Z dobrinami iz bližnje trgovine smo se malo okrepčali in nato, ko smo prejeli obligatne značke, smo nadaljevali pot v Ivanjico. Na razpotju, kjer smo se razšli z našim vodičem iz Guče (on nazaj v Gučo, mi naprej v Ivanjico), je zbor še enkrat zapel in vsi mimoidoči so se ustavili in prisluhnili petju. V Ivanjico smo prispeli ravno prav na kosilo. Po kosilu je bilo malo časa za oddih, nato smo se zbrali v konferenčni sobi našega hotela in oficialno so nas sprejeli predstavniki občinske skupščine Ivanjice, nam izrekli dobrodošlico ter nam predstavili Ivanjico samo. Na primer smo zvedeli, da je Ivanjica pokrajinsko ena izmed največjih občin Srbije, da ima veliko tovarno preprog in številne druge industrijske kombinate. Potem so oni nam in v zameno še mi njim podarili razne knjige in sprejem se je končal s splošnim poljubljanjem.

Pevci so odhiteli na vajo in to že takoj v dvorano, kajti bila je oddaljena samo minuto hoje od hotela in tudi zaradi spoznanja akustičnih razmer je bilo najbolje, da so že kar vadili na licu mesta. Jožeta in Lipeja pa so zapletli občinski predstavniki in novinarji v pogovor, med katerim je včasih našim srbskim prijateljem kar dih zastajal. Na primer tedaj, ko je Jože začel na dolgo in široko pripovedovati o neofašistih in starih nacistih na Koroškem. Kako potrebni so taki informativni pogovori, je pokazalo vprašanje novinarja, ali imamo Koroški Slovenci dvojno državljanstvo, avstrijsko in jugoslovansko? Seveda mu je Jože nato celotno situacijo zelo točno razložil, nakar so se novinarjeve oči večale od minute do minute. Ta primer najbolj prikaže, kako nujna so taka potovanja, saj pridobitvata obe strani: potujoči — v tem primeru KPPZ — spozna deželo, skozi katero potuje in istočasno izmenjava informacije z domačini. Tako je zasluga KPPZ, da je cela vrsta naših južnih sosedov zvedela njim do tedaj neznane stvari iz koroške problematike. To je seveda nam v korist, če je čim več ljudi informiranih o stanju v zadevah koroških Slovencev. In čeprav Srbi o večini problemov niso poznali vseh podrobnosti, so bili še vedno bolje seznanjeni z našo problematiko, kakor je to večina naših sodržavljanov (na primer na Predarlskem ali kje drugje v Avstriji).

Solidarnostne izjave v Ivanjici

Ko so se pevci vrnili od vaje, so bili čisto prevzeti od velikosti dvorane, ki ji na Koroškem ni para. O tem dejstvu smo se zvečer tudi mi lahko prepričali, ki smo prej bili zaposleni s „tiskovno konferenco". Edina hiba slike, ki se nam je nudila zvečer, je bil nekolikšen pomanjkljaj poslušalcev. Za pevce pa je štelo samo razpoloženje poslušalcev in to po govorjenih vložkih Jožeta (ki se je še ves vnet od popoldanskih razlaganj pokazal od svoje najboljše dramaturške strani) ne bi moglo biti boljše. Na končno vprašanje „Kaj naj storimo?" je namreč zadonelo iz dvorane „Borite se!" in „Živeli Slovenci!" S temi in podobnimi solidarnostnimi izjavami smo pravzaprav dosegli cilj turneje in nismo si mogli predstaviti boljšega zaključka. To pa seveda samo na odru, kajti turneja, oziroma potovanje še ni bilo zaključeno, morali smo še nazaj v Beograd. Serija štirih koncertov pa je bila s tem končana in pevcem je globoko odleglo. Zdaj so se lahko brez skrbi posvetili uživanju potovanja. Prva možnost se je že nudila v hotelu, kjer je igral ansambel domače in tuje popevke. To noč smo praznovali uspešen zaključek turneje.

V petek zjutraj smo morali zgodaj vstati, pot v Beograd je bila še dolga. Štiri dni smo potovali od Beograda proti jugu, zdaj pa smo morali isto pot prevoziti v nekaj urah. Izbrali smo si nekoliko drugačno progo, namreč ob reki Moravici do Požega in nato dalje preko Ljiga v Beograd. Kljub časovni stiski smo se nekajkrat ustavili, prvič že malo izven Ivanjice pri satelitski postaji „Jugoslavija", ki je edina v celi deželi. Otvorjena je bila štiriinsedemdesetega leta in služi za telefoniranje ter oddajanje in sprejemanje televizijskih sporedov (npr. zimska olimpijada v Sarajevu) preko satelita INTELSAT IV, ki se nahaja 36 000 m nad Atlantikom. Satelit in postaja (maksimalna kapaciteta je istočasno 60 telefonatov in 2 TV-kanala) povezujeta Jugoslavijo v desetinkah sekunde z Južno in Severno Ameriko, z ostalo Evropo, z Afriko ter z Bližnjim in Srednjim Vzhodom. Vsem zainteresiranim je inženir Tonči pozneje v avtobusu razložil princip delovanja satelitskih postaj in nato so še dalj časa razpravljali o drugih problemih tehnike in fizike.

Koroški partizanski pevski zbor je zapel pred hišo cvetja, kjer je grob maršala Tita.

Polaganje venca na Titov grob

Ker smo se stalno peljali ob vodi — številne rekice so spremljale našo pot — ni bilo čuda, da smo videli nekaj elektrarn in tudi svetovno znane monasterije (samostane) iz 14. stoletja (seveda samostani, ne pa elektrarne!), na žalost pa se iz časovnih razlogov nismo mogli več ustaviti, da bi si ogledali te „manastirje". Čudno hitro je minila vožnja do Beograda in že se je avtobus ustavil pod bregom, na katerem je postavljena Hiša cvetja, kraj, kjer počiva Josip Broz Tito. Kar ob cesti so se preoblekli pevci za zadnji nastop v okviru te turneje in nato smo stopali po dva in dva proti Titovem grobu. Medtem ko je večina pevcev šla okoli groba, je tričlanska delegacija zbora položila venec prav pred grobom. Po tem pretresljivem doživetju so pevci slednjič zapeli na stopnicah pred „Kučo cveča", kjer jih je slikal celo fotograf Tanjuga.

Po teh mirnih, dostojanstvenih minutah pa se je začela nekakšna hektika, ki je svoj višek dosegla s tem, da smo od kosila morali odhiteti na kolodvor še preden smo dobili desert. Razumljivo, da je poslavljanje od vodiča in šoferja potekalo na eni strani zelo prisrčno, na drugi strani pa v precejšnji naglici, saj se je vlak začel že premikati. Končno v vlaku smo se spet malo oddahnili, vroče pa je še zmeraj bilo.

Med vožnjo, ki je spet trajala osem ur, smo se pogovarjali o vtisih s potovanja, igrali šah in nekateri „izprijenci" so celo kartali. Vožnja z vlakom je sorazmerno hitro bila pri kraju in na kolodvoru v Ljubljani nas ni samo čakal že avtobus podjetja Sienčnik, temveč tudi mrzli jesenski veter. Še pred polnočjo smo bili spet v Celovcu in vsak je nesel s seboj domov poleg prtljage tudi še izredno lepe spomine s potovanja, ki ga v tej obliki doživiš le malokdaj v življenju.

(Konec)

RADIO — TELEVIZIJA

ORF — KOROŠKI RADIO
Slovenske oddaje

PETEK, 19. 10.: 14.10 Obzornik — Kar po domače.

SOBOTA, 20. 10. 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

NEDELJA, 21. 10.: 7.05 Duhovni nagovor — Voščila.

PONEDELJEK, 22. 10.: 14.10 Obzornik — „Glasba ne pozna meja" — avstrijski skladatelji v izvedbi slovenskih poustvarjalcev (I. Dekleva).

TOREK, 23. 10.: 9.30 Domača zabavna glasba — 14.10 Obzornik — Otroci, poslušajte!

SREDA, 24. 10.: 14.10 Obzornik — Ljudske pesmi in viže — Cerkev in svet.

ČETRTEK, 25. 10.: 14.10 Obzornik — Mladinska oddaja.

AVSTRIJA 1

PETEK, 19. 10.: 9.00 Poročila — 9.30 Ruščina — 10.00 Ogenj in luč — 10.30 Halo televizija — 11.20 Risanka — 12.15 Inozemski report — 13.05 Poročila — 17.00 Poročila — 17.30 Risanka — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Pan-optikum — 18.30 Družinski obzornik — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Derrick — 21.15 Modna revija — 21.20 Uradne pomote — 22.05 Šport — 23.05 Poročila.

SOBOTA, 20. 10.: 9.00 Poročila — 9.05 Angleščina — 9.35 Francoščina — 10.05 Ruščina — 10.35 Svet brez sonca — 21.05 Nočni studio — 13.10 Poročila — 14.35 Račka pozvoni ob pol osmih, film — 16.00 Iz parlamenta — 17.00 Poročila — 17.05 Ročna dela — 17.30 Zgodba o delfinu — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Tedenski pregled sporeda — 18.25 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Šport — 20.15 Zdaj se prične, zabavna oddaja z Joachimom Fuchsbergerjem — 22.00 Junaki danes — 22.45 Šport — 23.45 Poročila.

NEDELJA, 21. 10.: 11.00 Vzhodni studio — 12.00 Šport — 13.00 O stanovanju — 14.50 41 stopinj ljubezni, film — 16.15 Ena, dve ali tri — 17.00 Poročila — 17.05 Izlet v vesolje — 17.15 Alica v čudežni deželi — 17.40 Prometna vzgoja za otroke — 17.45 Seniorski klub — 18.30 Družinski obzornik — 19.00 Deželnozborske volitve na Predarlskem — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Šport — 20.15 Domači prijatelj, prenos iz Löwingerjevega gledališča — 21.50 Nočni studio — 22.55 Poročila.

PONEDELJEK, 22. 10.: 9.00 Poročila — 9.05 Umetnine iz lesa — 9.30 Pogled v lonec — 10.00 Šolska oddaja — 10.15 Vloga ženske v družbi — 10.30 41 stopinj ljubezni, film — 11.55 Risanka — 12.00 Iz parlamenta — 13.00 Poročila — 17.00 Poročila — 17.30 Mojster Eder in Pumuckl — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Ljudje in živali — 18.30 Družinski obzornik — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Šport — 21.15 Na cestah San Francisca — 22.05 Četrta vrsta materije — 23.05 Poročila.

TOREK, 23. 10.: 9.00 Poročila — 9.05 Umetnine iz kovine — 9.30 Angleščina — 10.00 Šolska oddaja — 10.30 Bolnišnica na robu mesta — 11.20 Šport — 12.15 Slike iz Avstrije — 12.40 Volilni boj v Ameriki — 13.15 Poročila — 17.00 Poročila — 17.30 Oddaja z miško — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Holmes & Yoyo — 18.30 Družinski obzornik — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Argumenti — 21.45 Podobe v ogledalu — 22.30 Poročila.

SREDA, 24. 10.: 9.00 Poročila — 9.05 Oddaja z miško — 9.30 Francoščina — 10.00 Polnoletni potrošnik — 10.30 Argumenti — 13.00 Poročila — 17.00 Poročila — 17.05 Mali zmaj — 17.30 Čebelica Maja — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Pisarna — 18.30 Družinski obzornik — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 O'Malley, javite se! film — 21.50 Patriotični pogovori — 22.35 Šport.

ČETRTEK, 25. 10.: 9.00 Poročila — 9.05 Umetnine iz kamna — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 Šolska oddaja — 10.30 O'Malley, javite se! — 12.05 Možje brez živcev — 12.15 Seniorski klub — 13.00 Poročila — 17.00 Poročila — 17.30 Potepuh — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Pogled v lonec — 18.30 Družinski obzornik — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Kugy, avstrijsko-slovenski film — 21.25 Noč rock'n rolla — Arhitekturna vizija 1984 — 23.50 Poročila.

AVSTRIJA 2

PETEK, 19. 10.: 16.15 Iz parlamenta — 17.30 O stanovanju — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Bela hiša — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Umiranje gozda — 21.15 Čas v sliki — 22.05 Neslišno v vesolju — 23.35 Poročila.

SOBOTA, 20. 10.: 15.45 Jesen v Tesinu — 15.50 Tedenski pregled sporeda — 16.15 Dunajski „Heuriger" praznuje 200-letnico — 17.00 Ljuba družina — 17.45 Živali iščejo dom — 18.00 Tedenski obzornik — 18.25 Nogomet — 19.00 Za prijatelje filma — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Novo v znanosti — 20.15 Vsakdanji zakon, film — 21.45 Poročila — 21.50 Podobe v ogledalu — 22.10 Strahovalec, italijansko-španski film — 23.50 Poročila.

NEDELJA, 21. 10.: 9.00 Svete gore ob izviru Gangesa — 9.30 Le passe Muraille, francoski film — 11.00 Koncert — 14.30 Športno popoldne — 17.00 Poročila — 17.05 Križanka — 17.45 Folk-festival — 18.30 Mladinski revija — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Zadeva za odvetnika — 20.15 Vsakdanji zakon, film — 21.45 Poročila — 21.50 Columbo — 23.05 Šport — 23.25 Poročila.

PONEDELJEK, 22. 10.: 17.00 Allahu akbar, Alah je velik — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Bela hiša — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Bolnišnica na robu mesta — 21.15 Čas v sliki — 22.05 Lahek plen, film — 23.30 Poročila.

TOREK, 23. 10.: 18.00 Slike iz Avstrije (Koroška) — 18.30 Bela hiša — 19.15 Srečanje z drevesi — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Dallas — 21.00 Kabaret — 21.15 Čas v sliki — 21.45 Klub 2.

SREDA, 24. 10.: 17.30 Dežela in ljudje — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Bela hiša — 19.15 Srečanja z drevesi — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Wagner — 21.10 Novo v kinu — 21.15 Čas v sliki — 21.45 Kulturne vesti — 22.30 Izgubljeni svet Josepha Rotha — 23.10 Orgle barbarstva — 23.35 Poročila.

ČETRTEK, 25. 10.: 17.00 Nogomet — 17.45 Avstrijska zgodovina — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Bela hiša — 19.15 Srečanja z drevesi — 19.30 Dali-dali, zabavna oddaja z Hansom Rosenthalom — 21.00 Kabaret — 21.15 Čas v sliki — 21.45 Drakula, ameriški film — 23.30 Poročila.

LJUBLJANA

PETEK, 19. 10.: 8.50 TV v šoli — 17.20 Poročila — 17.25 Domači ansambli — 17.55 Jack Holborn — 18.25 Obzornik Ljubljanskega območja — 18.40 Mura — 19.05 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.30 Dnevnik — 20.00 Manjšine bogastvo Evrope — 20.35 Ne prezrite — 20.50 Proti vetru — 21.40 Dnevnik — 21.55 Razseljevanje ulice Angel.

SOBOTA, 20. 10.: 8.00 Poročila — 8.05 Pedenjžep — 8.35 Tillove dogodivščine — 8.55 Smogovci — 9.25 Mali princ — 9.55 Slovenska ljudska glasbila in godci — 10.20 Zmaji, dinozavri in orjaške kače — 10.45 Manjšine- bogastvo Evrope — 11.25 Poročila — 16.50 Poročila — 16.55 Nogomet — 19.15 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.30 Dnevnik — 20.00 Policijska postaja 357 — 22.05 Zrcalo tedna — 22.25 Kronika borštnikovega srečanja — 22.55 Poročila.

NEDELJA, 21. 10.: 9.20 Poročila — 9.25 Otroška matineja — 10.15 Jack Holborn — 10.45 Marco polo — 11.55 Oddaja za stik z gledalci — 12.15 Kmetijska oddaja — 13.15 Poročila — 14.50 Čez tri gore: Šentjernejski oktet — 15.20 Poročila — 15.25 Nepremagljivi — 17.50 Športna poročila — 18.05 TV kviz — 19.05 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.30 Dnevnik — 20.00 Kugy nadaljevanje in konec — 21.15 Športni pregled — 21.45 Nogomet — 22.15 Poročila.

PONEDELJEK, 22. 10.: 8.50 TV v šoli — 17.20 Poročila — 17.25 Smogovci — 17.55 Človek in stroj — 18.25 Podravski obzornik — 18.40 Rekreacija — 18.45 Video šola — 19.15 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.30 Dnevnik — 20.00 Čas čistokrvnih psov — 21.35 Dokumentarec meseca — 22.15 Dnevnik — 22.25 Kronika borštnikovega srečanja.

TOREK, 23. 10.: 9.00 TV v šoli — 16.35 Šolska TV — 17.35 Poročila — 17.40 Ciciban teče v zeleni dan — 17.55 Slovenska ljudska glasbila in godci — 18.25 Gorenjski obzornik — 18.40 Rudnik in njegova okolica — 18.55 Knjiga — 19.10 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.30 Dnevnik — 20.00 A. J. Cronin: Citadela — 20.55 Aktualno — 21.55 Dnevnik.

SREDA, 24. 10.: 8.45 TV v šoli — 18.05 Poročila — 18.10 Ciciban, dober dan — 18.25 Zasavski obzornik — 18.40 Antična in srednjevečka naselja in mesta v Makedoniji — 19.10 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.30 Dnevnik — 20.00 Filmska delavnica — 21.50 Majhne skrivnosti velikih kuharskih mojstrov — 21.55 Dnevnik — 22.05 Kronika borštnikovega srečanja.

ČETRTEK, 25. 10.: 8.50 TV v šoli — 16.50 Šolska TV — 17.50 Poročila — 17.55 T. Seliškar: Bratovščina sinjega galeba — 18.25 Dolenjski obzornik — 18.40 Na sedmi stezi — 19.10 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.30 Dnevnik — 20.00 Tednik — 21.05 Šogun — 21.50 Dnevnik.

Slovenski VESTNIK

Izdajatelj in založnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Gasometergasse 10.

Uredništvo: 9020 Celovec, St.-Ruprechter-Straße 19/IV, tel. (0 42 22) 54 0 42, teleks 422086 sndk a

Uprava: 9020 Celovec, Gasometerg. 10, tel. (0 42 22) 32 5 50.

Tisk: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje.

Predsedstvo ZSM Jugoslavije proti vsem oblikam germanizacije

Medtem ko so koroške mladinske organizacije začetek oktobra sprejele resolucijo proti napadom na obstoječe dvojezično šolstvo na južnem Kroškem (glej Slovenski vestnik štev. 41/84, str. 8), je pred kratkim razpravljalo o novih napadih na slovensko narodno skupnost tudi predsedstvo Socialistične mladine Jugoslavije. Predsedstvo ZSMJ, ki je bilo v stalnih stikih z Zvezo slovenske mladine na Koroškem dobro obveščeno o namenih nemškonacionalnih sil na Koroškem, je na svoji seji sprejelo obširno solidarnostno resolucijo, ki se odločno zperstavlja proti ločevanju otrok po narodnosti na Koroškem.

V svojem stališču ugotavlja predsedstvo ZSMJ, da je zbiranje podpisov proti dvojezičnemu pouku v nasprotju s členom 7 državne pogodbe in da je bil to nov korak v vrsti pritiskov na koroške Slovence. S takimi akcijami se razpihuje nemški šovinizem in nacionalizem, se poživlja mednacionalna mržnja ter razbija koeksistenca ljudi in sodelovanje narodov. ZSMJ ugotavlja, da sedanja šolska kampanja ni samo v nasprotju z demokratičnimi načeli avstrijske družbe, temveč tudi z mednarodnimi normami, ki jih je med drugim podpisala tudi Avstrija, ker takšna kampanja vodi k zoževanju dvojezičnega ozemlja, pospeševanju asimilacije in ojačenju nacionalnega fanatizma.

Predsedstvo ZSM v svoji resoluciji izreka popolno podporo koroškim Slovencem v boju za svojo narodno identiteto in za enakopravno uporabljanje materinega jezika. Prav posebno pa poziva napredne mladinske organizacije (Socialistično mladino, Komunistično mladino in visokošolsko zvezo), da naj se naprej upirajo reakcionarnim silam, ki zlorabljajo demokratične instrumente avstrijske družbe za nadaljnje zoževanje pravic slovenske narodne skupnosti na Koroškem in pripadnikov drugih narodnostnih manjšin v Avstriji.

Dr. Luka Sienčnik - 80-letnik

Včeraj je slavil svoj 80-življenjski jubilej dr. Luka Sienčnik iz Dobrle vasi. Vsi ga poznamo kot razgledanega, narodno zavednega in naprednega rojaka. Kot živinozdravnik iz Dobrle vasi je imel mnogo

Dr. Luka Sienčnik

stikov z ljudmi v Podjuni, vsepovsod je bil priznan in priljubljen.

Dr. Luka Sienčnik se je rodil 18. oktobra 1904 v Mokrijah pri Dobrli vasi. Po doborlski ljudski šoli in celovški nižji gimnaziji, je v Ljubljani obiskoval višjo gimnazijo ter tam maturiral. Na Dunaju se je vpisal v veterinarsko fakulteto, kjer je leta 1930 promoviral za doktorja veterinarstva.

Kar po končanem študiju se je v Dobrli vasi posvetil svojemu poklicu. Že pred drugo svetovno vojno pa je pazljivo sledil političnemu dogajanju, kot o tem pričajo tudi njegovi spomini na „julijski puč" leta 1934. Prav tako je kot narodno zaveden Slovenec bil vključen v narodno dogajanje na južnem Koroškem. Med drugo svetovno vojno se je priključil partizanom in od jeseni 1944 bil sodelavec Znanstvenega inštituta (predhodnice Inštituta za narodnostna vprašanja) pri predsedstvu SNOS v Kočevskem Rogu, kjer je napravil pomembno delo. Zbral in spisal je skupno seznam krajev s slovenskim in mešanim prebivalstvom na južnem Koroškem, ki ga je dopolnil dr. Bogo Grafenauer in ki je izšel leta 1945 v Ljubljani pod naslovom: „Slovenska Koroška — seznam krajev in politično-upravna razdelitev."

Dr. Luka Sienčnik je bil po koncu vojne podpredsednik Pokrajinskega odbora Osvobodilne fronte in podpredsednik Zveze koroških partizanov. Srečamo ga pa leta 1949 tudi kot prvega kandidata Demokratične fronte delovnega ljudstva na volitvah v državni zbor. Tudi v poznejših letih se vključuje v politično življenje koroških Slovencev s publicistično dejavnostjo in z razpravo o manjšinskem šolstvu.

V domači občini je bil dolga leta občinski odbornik, še vedno se vključuje v slovensko prosvetno in zadružniško delo. Še danes pa ima pomembno funkcijo v predsedstvu Avstrijskih žrtev fašizma in borcev proti fašizmu (KZ-Verband).

Številnim čestitkam, ki jih je slavljenec prejel ob visokem življenjskem jubileju, se priključuje tudi uredništvo Slovenskega vestnika, katerega zvesti bralec in sodelavec je tudi še danes.

– ŠPORTNI VESTNIK – ŠPORTNI VESTNIK –

Zmaga in vodstvo za SAK!

Po „škandalozni" tekmi pred tednom dni v Weitensfeldu (1:2) sta se dva sakovca (Velik in igralec-trener Jagodič) morala v sredo zagovarjati pred komisijo Koroške nogometne zveze zaradi prejetega rdečega kartona. Zagovor je bil neuspešen, kajti oba „naša" igralca sta prisiljena na odmor: Velika so „zaprli" za tri, Jagodiča pa za dve tekmi. SAK trenutno preživlja zelo težke trenutke, saj še nikoli poprej ni izpadlo toliko „standardnih" (kaderskih) igralcev. Poleg tega so nedeljsko tekmo odigrali trije resno poškodovani in sicer Raczynski, Ratajec in Zablatnik. Slovenska ekipa je torej proti Liebenfelsu nastopila z „železno" rezervo, to se pravi z zadnjimi enajstimi nogometaši, ki še pridejo v poštev za člansko ekipo. Trener Jagodič je že pred začetkom prvenstva izjavil: „Prvenstvo odločajo vsi (sedemnajst) igralci, torej celoten kader, in ne samo tistih enajst, ki trenutno igrajo." Kako prav je imel!

SAK : LIEBENFELS 4:1 (2:1)
Koschatovo igrišče, 350, Haring
Gole: Ratajec (4.), Raczynski (40.) in Jovičević (55. in 67. E) oz. Messner (44.)

Tekma se je začela izredno hitro in predvsem napeto, saj so si „naši" priigrali kar tri do štiri stoodstotne prilike — in to v prvih desetih minutah! Prvič je nasprotni vratar komajda branil na golčrti, drugič je Gregorič z glavo poslal žogo na prečko, tretjič pa se je končno stresla mreža, ko je Ratajec odbito žogo poslal v gol in postavil na 1:0! Malo navrh je Jovičević zgrešil gol samo za centimetre. Po strašnem začetnem pritisku so slovenski nogometaši popustili in nasprotniki so postajali vedno bolj korajžni. Sredi prvega polčasa so zadeli najprej prečko in nato je po izpadu Naschenwenga Woschitz rešil na liniji, toda že v protinapadu je Roman Raczynski, ki je igral kljub težki poškodbi, iz prostega strela a la Panenka povišal na 2:0. Ta drugi gol domačine ni pomiril in po serijskih obrambnih napakah so gostje v zadnjih sekundah prvega polčasa zmanjšali na 1:2. V odmoru je Urban zamenjal Lampichlerja, pozneje pa še Wieser odličnega Raczynskega. Takoj po menjavi strani so si nasprotniki bili enakovredni, dokler nista odločila dva klasična protinapada v korist domači enajsterici. Obakrat je zadel Mladen Jovičević. Najprej po prodoru Ratajca in njegovi točni podaji v sredino, nato pa še po uspešno izvedeni enajstmetrovki. SAK-zmaga (4:1) je vsekakor zaslužena, pohvaliti pa velja tudi nasprotnika, ki je občasno nevarno ogrožal Naschenwengov gol.

POSTAVA: Naschenweng, Sadjak, Stern, Woschitz, Lampichler (Urban), Raczynski (Wieser), Zablatnik, Jovičević, Kreutz, Ratajec, Gregorič.

POLOŽAJ V VZHODNI PODLIGI

V enajstem kolu je prišlo do nekaj nepričakovanih izidov. Celovški KAC, ki je na repu lestvice, je presenetljivo porazil vodečo enajsterico iz Weitensfelda z 2:0 in tako pripomogel SAK-u (4:1 proti Liebenfelsu), da je spet prvi. Selani so zmagali v Žrelcu z istim rezultatom kot Šmihelčani v Št. Andražu (1:0), kar je vsekakor senzacionalno! Volšperk je po izenačeni igri doma nesrečno izgubil derbi s St. Leonhardom (1:2), ostali dve tekmi — Borovlje : Dobrla vas in Velikovec : ASV — pa sta se končali brez golov. Položaj na lestvici je takšen: Prvi SAK (17 točk), drugi Weitensfeld (16), tretji ASV (15), četrti St. Leonhard (13) in peti Sele (13); zadnji je še zmeraj Liebenfels, ki je iz enajstih srečanj zabeležil skromnih pet točk.

Šah: neodločeno proti favoritu

V drugem kolu koroškega šahovskega prvenstva je tokrat v tretjem razredu naletelo šahovsko društvo Slovenske športne zveze na šahiste iz Šentvida, ki so do tedaj vodili na lestvici.

Čeprav je bila tekma v Šentvidu, je bila ekipa ŠD SŠZ tokrat polnoštevilna. Na prvi deski pri SCA Šentvidu je igral Heimo Thaler, ki je avstrijski viceprvak šolarjev (okoli 1960 Elo-točk) in je po 25 potezah primoral Živkoviča do vdaje. Prav tako proti močnemu nasprotniku je zgubil Ivan Lukan na drugi deski.

Ostali igralci ŠD SŠZ pa so dobili točke (Jože Lukan 0,5; Antonija Einspieler 1; Vid Sitter 1; Branko Kolter 0,5) in s tem osnovali neodločen izid tekme (SCA Šentvid IV : ŠD SŠZ 3:3). R.

Selani šest točk iz treh tekem

Žrelec : Sele 0:1 (0:1)
Žrelec, 300, Fischer
Gol: Hobel (2.)

Selani se sprehajajo še naprej po zmagoviti poti. Dvema 1:0-zmagam so dodali še tretjo — proti Žrelcu, ekipi, ki jo zdaj vodi nekdanji uspešni SAK-trener Rado Avdič iz Medvod! Če kako moštvo trikrat zapored zmaga, potem na tem ni kaj posebno nenavadnega. Že bolj redek pa je slučaj treh zaporednih zmag z istim izidom. Takšne vrste „rekord" je uspel Selanom, ki so že v tretje slavili z minimalno prednostjo od 1:0. „Zlati" gol je dal Martin Hobel že v tretji minuti ali drugače povedano po prvem selskem napadu! Selani so zaigrali odlično. Potem ko so dali gol, so zadaj „zaprli" in spretno branili prednost. To so zdaj že četrtič uspešno izvajali (Velikovec, KAC, Volšperk, Žrelec), iz česar se lahko sklepa, da dobro obvladajo „italijanski sistem. Čeprav so na nedeljski tekmi izgubili v 22. minuti Nantija Olip zaradi izključitve, nikdar niso bili v nevarnosti. Obramba je igrala konsekventno tako, da domačini niso prišli do nobene zrele priložnosti. V začudenje vseh so bili gostje iz Sel z igralcem manj (!) znatno nevarnejši kot polnoštevilni Celovčani. Predvsem selski napadalec Travnik je popolnoma zmedel nasprotne branilce, katere je po volji preigraval. Toda v golmanu je našel mojstra, pa mu kljub izrednim možnostim ni uspel zadetek.

POSTAVA: Užnik, Jakopič, Vrhovec, Dovjak, J. Čertov, A. Čertov, (Fera - K. Hribernik), Travnik, Olip, Oraže, Hobel, N. Hribernik.

Pravzaprav presenečenje 1:0 v Št. Andražu

Št. Andraž : Šmihel 0:1 (0:0)
Št. Andraž, 200, Strnad
Gol: Šuler (56.)

Tekma je bila vse drugo kot razburljiva, napeta, hitra, kvalitetna... Domačini iz Labodske doline so nastopili brez kaznovanega Hanschitza, njihovega režiserja, ki jim je manjkal na vseh krajih in koncih. Ta izpad so šmihelski gostje hladnokrvno izkoristili. Čeprav so od vsega začetka igrali le na remi (0:0), so takoj po odmoru po nasprotni obrambni napaki iz kota dosegli celo zmagoviti gol. Resda so domačini imeli več od igre, njihov celoten izkupiček pa je bil en sam strel na prečko (Maier). S to dragoceno zmago so Šmihelčani prekinili uspešno serijo Št. Andraža, ki je po sedmih tekmah (v katerih je zbral 12 točk) doživel prvi poraz. Na lestvici je Šmihel osmi, Št. Andraž šesti.

Prihodnji teden je na programu spet slovenski derbi, ko gostuje v Šmihelu SAK. Prisrčno vabljeni.

POSTAVA: Guetz, Andrej, Šuler, Lopinsky, Motschnig, Mack, Pajenk (Britzmann), Mijatovič, Blažej, Krištof (Buchwald), Berchtold.

PRVI RAZRED

Kostanje : Töplitsch 4:2 (1:1)

Iz enajstih tekem so Kostanjčani dosegli tri zmage, pravtoliko porazov in pet remijev. Z enajstimi točkami in goldiferenco 21:15 se nahajajo točno v sredini lestvice, namreč na sedmem mestu — od štirinajstih moštev. Pri nedeljski zmagi je M. Peter zadel trikrat, enkrat pa Tschemernjak.

Gospa Sveta : Bilčovs 7:0 (4:0)

Bilčovs je v sobotni tekmi proti sosedu na lestvici doživel hud poraz. Takšen rezultat ne zasluži nadaljnjega komentarja.

Kotmara vas : Treibach 1:2 (1:2)

Treibach je premostil tudi „kotmirsko oviro" in je slej ko prej brez pravega konkurenta. Kotmirčani so se borili do zadnje minute, toda izenačili niso. Vsi goli so padli že v prvem polčasu, za Kotmirčane je zadel Mrazek.

Šmarjeta : Klopinjsko jezero 1:1 (0:1)

Jezerčanom (Klopinjsko jezero) trenutno ne gre prav „od nog". Po vodilnem golu Novaka so sprva prejeli „sporen" gol, po reklamaciji pa izgubili še dva igralca (Berchtold in Gorenschek). Zaradi izgube točke se je Klopinjsko jezero po dolgem „znebilo" vodstva na lestvici.

Globasnica : Železna Kapla 1:3

Kapelčani so Globašane porazili na njihovem lastnem igrišču, kar ni tako enostavno. Globasnica igra v zadnjem času slabo, zato tudi ne točkuje in na lestvici drsi navzdol. Za goste so bili uspešni Sporn, igralec-trener Jehrlich in Preschern. Železna Kapla je četrta.

Žitara vas : Šentpavel 1:2 (0:2

Presenečenje! Domačini kot veliki favoriti in tretji na lestvici so nepričakovano izgubili proti zadnjeuvrščenemu iz Šentpavla. To polomijo Žitrajčani lahko popravijo že prihodnji teden, ko se bodo v derbiju kola borili proti vodeči Sinči vasi.

Sinča vas : St. Stefan 3:2 (1:0)

Končno! Po hitri in trdi tekmi je Sinča vas le uspela. Zmagala je tesno, a zasluženo. Potemtakem je prvič v letošnji sezoni na prvem mestu. No, bomo videli kako dolgo! Gole za zmagovalce sta dala Müller dva in Prašnikar.

NOGOMETNI TERMINI:

V soboto 20. 10. 1984
ŠMIHEL : SAK ob 15.15 uri v Šmihelu
V nedeljo 21. 10. 1984
DOBRLA VAS : SELE ob 13.30 uri v Dobrli vasi

BRNCA

„SVETI PLAMEN"

(Igra v 3 dejanjih - kriminal. drama
Prireditelj: SPD „Dobrač" na Brnci
Čas: sob. 3. nov. 1984, ob 19.30 uri
Kraj: kulturni dom na Brnci
Predstavili se bodo domači igralci.

RAZSTAVA

žganih slik Kluba umetnikov Avstrijske zveze civilnih invalidov.
Kraj: mestna hiša v Krivi Vrbi
Razstavljajo: Margit Erlacher in Ožbalt Hafner
Od petka 19. do nedelje 21. okt. 1984 od 14. do 20. ure

SPD „Rož" v Šentjakobu v Rožu

GIMNASTIKA ZA MLADO IN STARO

s pričetkom v ponedeljek 22. 10. 1984 ob 19. uri v telovadnici glavne šole v Šentjakobu. Tečaj bo vsak ponedeljek ob istem času.

PLIBERK

ČRNA MAGIJA, ROKOHITRSTVO, ČAROVNIŠKI IN DRUGI TRIKI

Čas: čet. 25. oktobra 1984 ob 19.30 uri
Kraj: farna dvorana v Pliberku
Prireditelj: K atoliška mladina v Dobu in Katoliška prosveta
Nastopa: žpk. Mirko Pihler
Vstopnina: šil. 10.- za otroke
šil 30.- za odrasle

SREČANJE MLADINSKIH ZBOROV

● **v nedeljo 28. okt. 1984,** ob 14.30 uri v ljudski šoli v Žitari vasi.
Prireditelj: Krščanska kulturna zveza in SPD „Trta" v Žitari vasi
Nastopajo: Otroški zbor iz Škocijana, pevsko-instrumentalna skupina Žvabek, Glasbena šola KPD Šmihel, otroški zbor SPD „Srce", tercet Sturm, otroška folklorna skupina SPD „Trta" iz Žitare vasi, dekleta Glasbene šole SPD „Trta" iz Žitare vasi, otroški zbor iz Šentprimoža, Ansambel treh planin.

● **v nedeljo 4. nov. 1984,** ob 14.30 uri v Modestovem domu, Dr.-Richard-Canaval-Straße 114, v Celovcu.
Prireditelj: Krščanska kulturna zveza in Modestov dom v Celovcu
Nastopajo: Mladinska skupina iz Ledinc, otroški zbor iz Loč, otroški zbor „društvo Naš otrok", tamburaši SPD „Jepa-Baško jezero" iz Loč, otroški zbor Šele, Marijin vrtec iz Šentjakoba, ansambel „Skriti zaklad" iz Bistrice v R., mladinski zbor Zvezne gimnazije za Slovence, otroška skupina iz Šmarjete, tamburaški ansambel SPD v Šentjanžu, trio Oraže.

DOBRLA VAS

V okviru posvetovalne službe EL-Dobrla vas Vam je na razpolago dr. Matevž Grilc
Čas: sob. 20. oktobra 1984 od 15. do 17. ure
Kraj: prostori posojilnice Dobrla vas

PREŽIHOVA ŠOLA

Predavanje o teoriji o avstrijski naciji (19 10.)

ODPADE

zaradi bolezni predavatelja.

Slovensko prosvetno društvo „Obir" na Obirskem

JESENSKI IZLET

v petek 26. oktobra 1984 (avstrijski državni praznik)

Odhod: ob 6.30 uri zjutraj pri Kovaču na Obirskem, ob 7.00 uri možen pristop v Železni Kapli.

Izletniška pot: preko Ljubelja v Tržič, ogled mesta Tržič, obisk tovarne obutve Peko, obisk Bombažne predilnice in tkalnice, kosilo v hotelu Grad Podvin, ogled Finžgarjeve rojstne hiše v Doslovčah; vrnitev preko Trbiža (Tarvisio), ob 19.30 uri udeležba zborovanja obeh osrednjih organizacij v Celovcu.

Prijave sprejema društveni blagajnik Nuži Furjan na Posojilnici v Železni Kapli. Prispevek za vožnjo znaša 200 šil. Odbor

Menjava denarja

Stanje v četrtek 18. oktobra 1984

Za 100 **dinarjev** dobite	10.00 šil.
Za 100 **dinarjev** plačate	12.00 šil.
Za 100 **lir** dobite	1.095 šil.
Za 100 **lir** plačate	1.085 šil.
Za 100 **mark** dobite	693.00 šil.
Za 100 **mark** plačate	709.30 šil.

PoBo Posojilnica Borovlje otvarja v soboto 20. 10. 1984, ob 10. uri

NOVO POSLOVALNICO

v Šmarjeti v Rožu.

RADOVLJICA

RAZSTAVA SADJE 1904—1984

Prireditelj: Sadjarsko društvo Slovenije v sodelovanju s Poslovno skupnostjo za sadje
Čas: od 26. do 30. oktobra 1984 od 9. do 19. ure
Kraj: Graščina v Radovljici
Otvoritev 26. oktobra:
Ob 10. uri prikaz dela sadjarskih strojev v sadovnjaku Resje
ob 12. uri kulturni program in predavanja v Graščini:
Benedičič Tine dipl. ing. agr.: Sadjarstvo na Gorenjskem
dr. France Adamič dipl. ing. agr.: Urban Jarnik (1784—1844)
France Lomberger dipl. ing. agr.: Sadni izbor

IZLET KATOLIŠKE MLADINE NA GRADIŠČANSKO

Čas: 26./27. oktobra, cena: 550 šil.
Prijave sprejema: Katoliška mladina, Viktringer Ring 26, Celovec tel.: 51 11 66